

MIÐ & MAGN

Føroya Skipara- og Navigatørfelag & Maskinmeistarafelagið

ÚTGEVARI

Maskinmeistarafelagið og Føroya Skipara- og Navigatørfelag geva MIÐ & MAGN út í felag. Blaðið verður sent limunum. 4 útgávur eru um árið.

BLAÐNEVND

Páll Hansen (ábyrgd)
Regin Nónstein
Eyðstein Djurhuus
Jóan Petur Patursson

MASKINMEISTARAFELAGIÐ

Grønlandsvegur 58
Postboks 3238
110 Tórshavn
Telefon 31 47 18
Teldupostur: mf@mf.fo

FØROYA SKIPARA- OG NAVIGATØRFELAG

Jekaragøta 10
Postboks 248
110 Tórshavn
Telefon: 31 69 73
Teldupostur: fsn@fsn.fo

BLAÐHALD

Tey, sum ynskja at halda MIÐ & MAGN, kunnu boða frá hesum í teldupost til: bladhald@midogmagn.fo
Haldara gjaldið er 200,- kr. um árið; t.v.s. 4 bløð.

ENDURGEVING

Tað er loyvt at endurgeva tekst úr MIÐ & MAGN, tá keldan verður upplýst.

MIÐ & MAGN kann heintast í PDF á heimasíðunum hjá feløgnum:
www.mf.fo
www.fsn.fo

FORSÍÐUMYND

Vindmyllur vera settar upp á Eystnesi.

UMSITING

Sp/f MEDIA
info@midogmagn.fo

UMBRÓTING, PRENT OG LIÐUGTGERÐ

Føroyaprent · www.foroyaprent.fo

UPPLAG: 1900

Cowboy mentalitetur

Í nógv ár var ein føst mannagongd millum Manningarfeløgini og Føroya Reiðarafelag, sum gjørdi sáttmálasamráðingar einfaldari, tá talan er um føroyska fiskiflotan.

Tá mettu føroyskir reiðarar, at tað skilabesta var, at teir savnaðu allar skipabólkar, sum eru í føroyska fiskiflotanum, og lótu Føroya Reiðarafelag taka sær av sáttmálasamráðingunum

Nú er tað so, at samskipti millum reiðarar og fiskimenn fevnir um so nógv annað enn sáttmálasamráðingar. Her kann talan vera um leyst prát, sum kann snúgva seg um alt millum himmal og jørð.

Hettar var ein einföld og smidlig mannagongd, men kravdi sjálvandi, at tað var eitt vet av „disiplin“ millum skipabólkarnar.

Men í 2011 kom broyting í hesa góðu siðvenju, nú skuldi manningarfeløgini samráðast við hvønn skipabólk sær

Ein avleiðing er at summir reiðarar nú hava ein cowboy mentalitet har teir halda seg hava frítt spæl til at avtala hvat sum helst við tann einstaka sjómannin.

Havi hoyrt fleiri ferð – tað síðstu tíðina hesar siga, at vit fylgja ikki nøkrum sáttmála, tað eru ongir sáttmálar galdandi. Hettar blívur gjørt beinleiðis tilvitað.

Hesir kunnu tó teljast á einari hond.

Havi eisini fleiri ferð hoyrt hesar sagt, at tað eru manningarfeløgini, sum hava sprongt Føroya Reiðarafelag.

Er hetta ikki at yvirmenta manningarfeløgini, tey hava onga heimild at avtaka Føroya Reiðarafelag.

Veruleikin er bara tann, at tað er ongin annar enn limirnir sjálvir í einum felag, sum kunnu avtaka eitt felag, ella forkoma tí. Men eisini her arbeiða hesir tilvitaða við sínum ósannindum.

Tað er óheppi fyri allar partar at Reiðarafelagið er syndrað og manningarfeløgini mæla føroysku reiðarunum til at savnast aftur.

Manningarfeløgini fara ikki at læta hendan cowboy mentalitetin hjá teimum fáu fara aftur við bordinum, tað er nú einaferð soleiðis, at hava hesir reiðarar tann hugsnarhátt, at ongir sáttmálar eru galdandi fyri teir, tá er heldur ongin friðarskylda.

Manningarfeløgini fara í nærmastu framtíð, at seta seg í samband við hesar reiðarar, og krevja at teir gera kollektivar sáttmálar, fyri at steðga hesum óskili og anarkii og koma hesi viðurskipti ikki í rættlag so verður – um neyðugt – tiltøk sett í verk, og tá verða spæli reglarnar ikki so lættar framyvir sum tær hava verið.

*Vegna Føroya Skipara- og Navigatørfelag
og Maskinmeistarafelagið
Páll Hansen, ábyrgdarblaðstjóri*

8
Spara SEV fyrir 54
mió í olju um árið

Innihaldsvirlit

Cowboy mentalitetur 2
 Vit skulu hava eina føroyska aspirantskipan 4
 Spara SEV fyrir 54 mió í olju um árið 8
 Trilvandi og turbulent tilbúgving 12
 Tað var øgila strängt 16
 Lívið umborð 18
 Mortan Mortensen í Brennideplinum 20
 Stovnsmetingar og fiskiskapur 22
 Tíðindi frá Maskinmeistarafelagnum 24
 Tíðindi frá Skipara- og Navigatørfelagnum 26
 Føðingardagar 28
 Frá skomm til virkni 30
 Fyri og eftir Vesturhavið Blíða 34
 Kunning viðvíkjandi gildistíð hjá føroyskum
 altjóða um sjóvinnubrøvum 36
 Fólkafundur í Hoyvíkshøllini
 og Hoyvíkar skúla 37

16
Tað var
øgila strängt

30
Frá skomm
til virkni

Vit skulu hava eina føroyska aspirantskipan

Næmingagrundarlagið til Vinnuháskúlan fer at vikna nógv hesi næstu árin, og tí síggi eg tað sum eina stóra uppgávu at fáa eina føroyska aspirantskipan á føtur, sigur nýggi stjórin á Vinnuháskúlanum, Vilhjálmur Gregoriussen.

– Mínar arbeiðsroyndir hava givið mær sera gott innlit í tey nýggju krøvini, sum altjóða myndugleikar seta til sjóvinnuútbúgvingar nú á døgum, greiðir Vilhjálmur frá í samrøðu við Mið og Magn

Vilhjálmur greiðir víðari frá, at tá ið hann sá, at søkt varð eftir stjóra til Vinnuháskúlan gjørdi hann av at søkja og úrslitið gjørdist so, at hann í dag situr í stjórarastarvinum. At eitt rættuligt rok stóðst av setanini lata vit liggja her.

Men hvør er so maðurin, ið lands-

stýrismaðurin í mentamálum, Bjørn Kalsø, hevur sett í stjórarastarvið á Vinnuháskúlanum.

Vilhjálmur Gregoriussen er 50 ára gamal, og hann hevur Master útbúgving í leiðslu frá Århus Universiteti frá 2011. Harafturat hevur hann HD útbúgving í organisatión, er bachelor í datalogi, og hann hevur skipsførara- og stýrimansprógv og ymisk leiðsluskeið.

Umframt royndir á sjónum hevur Vilhjálmur Gregoriussen fjølbroyttar leiðslu- og fyrisingarligar

royndir innan ymisk fyrir starvið sera viðkomandi arbeiðsøki.

Við sínum starvsroyndum herheima og ikki minst uttanlands, hevur hann samstundis fingið eitt stórt netverk uttanlands, og tað ivast hann ikki í, fer at koma honum og skúlanum til góðar.

SÁTTMÁLAR OG KRØV

Nakrar av starvsroyndunum hjá Vilhjálmi Gregoriussen eru sum stjóri í Skipaeftirlitinum, ið varar av altjóða sjóvinnusáttmálum, og frá starvi sínum í mentamálaráðnum og danska søfartsstyrelsen.

Haðani hevur hann fingið gott innlit í sáttmálar og krøv til sjóvinnuútbúgvingar, eitt nú nýggju krøvini í STCW sáttmálanum, sum stendur fyrir Standards of Training, Certification and Watchkeeping.

Hesin STCW sáttmálin varð endurskoðaður í Manilla í 2010, so nú kallast hann STCW-Manilla sáttmálin.

Hesin nýggi STCW sáttmálin hevur krøv og treytir um arbeiðstíðir, hvílitíðir og enntá eisini um promillumark fyrir yvirmenn, tað er 0,5 promillu.

Summi av hesum krøvum eru sett í gildi, men sáttmálin setir

ÚTBÚGVNGAR OG ROYNDIR HJÁ NÝGGJA SKÚLASTJÓRANUM

Útbúgvinn MBA, civiløkonomur, teldufrøðingur og skipsførari og við fleiri ára starvsroyndum í føroyskum og altjóða høpi og førleikar m.a. innan hesi øki:

- Leiðsla
- Økonomi
- Altjóða viðurskipti
- Starvsfólkaviðurskipti
- Projektleiðsla
- Undirvísing
- Dygdarmenning
- Design og Programmering

STARVSROYNDIR

Leiðsla

- Stjóri á Skipaeftirlitinum
- Økisstjóri fyri Miðøki hjá Toll- og Skattastovu Føroya
- Kvalitetsleiðari Novo Nordisk
- Undirvísingarleiðari fyri maritimar vinnuskúlar
- Undirvísingarleiðari í Søfartsstyrelsen

Projektleiðsla

- Projektleiðari
- Limur í stýrisbólki og fylgisbólki
- Kunning um úrslit til stýrisbólki og fylgisbólkar

Altjóða royndir

- Luttøka í altjóða prosjektum hjá Novo Nordisk, Ericsson og SIMRAD
- Samráðingarroyndir við føroyskar og útlenskar stovnar
- Luttøka í ráðstevnum um sjóvinnu, útbúgvingar og kunningartøkni

Aðrar uppgávur

- Software verkfrøðingur hjá Simrad Shipmate og L.M. Ericsson
- Stigtakari og samskipari av IMO auditeringina av føroyskum myndugleikum, sum var fram í fjørheyst við sera góðum úrsliti

Útbúgvingar

- MBA, Master of Business Administration, Århus Universitet

Vilhjálmur Gregoriussen, stjóri á Vinnuháskúlanum.

- HD (Organisation), Strategisk ledelse og virksomhedsudvikling, CBS
- Mediator, konfliktmekling
- Auditøreksamen, ISO
- Datalog, Aalborg Universitet
- Leiðaraútbúgving, FCL
- Skipsføraraútbúgving
- Stýrimansútbúgving

Arbeiðsroyndir

2008-	Skipaeftirlitið/Sjóvinnustýrið, Stjóri
2005- 2007	TAKS, Økisstjóri fyri Miðøkið
2003-2005	Novo Nordisk, Ráðgevi
2002-2003	Søfartsstyrelsen, Ráðgevi
2001-2002	Ericsson, Softwareverkfrøðingur Simrad Shipmate og Nordjyllands Erhvervsakademi, Softwareverkfrøðingur Mentamálaráðið, Undirvísingarleiðari Farvandsvæsenet, Nautisk Sagsbehandler Viggo Akraberg Hansen, AutoCad teknari
	Handilsflotin, Officer World Wide
1979-1983	M/T Fame, Fiskimaður í Norðuratlantshavi

Á skrivstovu skúlans: Erhard Rasmussen og Eyðun Lamhauge.

eisini krøv til útbúgvingarnar og 1. juli næsta ár skulu sjálvar sjóvinnuútbúgvingarnar eisini lúka krøvini í STCW-Manilla sáttmálanum.

ÁHUGAVERT AT FØRLEIKAMENNA FÓLK

– Men eg haldi somuleiðis, at tað er serstakliga áhugavert at arbeiða við at førleikamenna fólk, leggur Vilhjálmur Gregoriussen afturat, og tí er tað við góðum treysti, at hann nú hevur sett seg í stjórasessin á Vinnuháskúlanum.

Hann sigur, at hann fer at leggja serligan dent á, at umstøðurnar hjá næmingum og lærarum eru góðar, tí tað hevur stóran týðning, at allir partar trívast á skúlanum.

– Eg fari at lurta eftir næmingum og lærarum. Men samstundis eri eg førur fyri at halda eina ávísu frá-

støðu, og eg eri eisini førur fyri at taka tær avgerðir, sum eg haldi eru neyðugar og rættar at taka, hóast tær ikki altíð hóva øllum.

KAPPINGARFØRAR ÚTBÚGVIÐAR

Hann skal nú brúka eina tíð at seta seg inn í skúlan og viðurskiptini.

Men hann sær tað sum sína høvuðsuppgávu at tryggja, at sjóvinnuútbúgvingarnar í Føroyum eru kappingarførar við sjóvinnuútbúgvingar aðrastaðni.

– Tað krevur, at útbúgvingarnar verða dagfóðrar, so at tær lúka tey altjóða krøv, sum eru, og akkurat tað økið havi eg gott innlit í.

– Men tað er eisini neyðugt at taka føroysku vinnuna við upp á ráð, sigur hann.

Hann hugsar sær, at tað skal verða umvegis Útbúgvingarráðið, har vinnan eisini er umboðað, at tey

fara at umrøða útbúgvingarleistin framyvir.

– Annars stendur í samgonguskjalinum, at Sjóvinnuútbúgvingarnar skulu lyftast upp á bachelorstøði.

Men um talan bara skal verða um bachelor útbúgvingar, ella um bachelor útbúgvingin kemur afturat útbúgvingini, sum er, veit nýsetti stjórin ikki.

– Tað er ein politiskur spurningur, staðfestir hann.

Tað er ikki eitt altjóða krav sum so, at navigatørar og maskinmeistarar skulu vera bachelorar.

– Men eg haldi avgjørt, at teir næmingar, sum hava hug at útbúgva seg víðari á eitt akademiskt støði, eiga avgjørt at fáa møguleikar fyri tí.

– Tí haldi eg, at tað skal bera til at taka bachelor í sjóvinnuútbúgving í Føroyum, men um tað skal vera ein

„Men yvirskipað má eg siga, at mær dámar best eina skipan, har útbúgvingarnar eru samhangandi, so at útbúgvingin er í eini natúrligari og samhangandi tilgongd, har tað verður bygt upp stigvíst ígjøgnum alla útbúgvingina.“

sjálvstøðug útbúgving ella ein yvirbygningur á útbúgvingina, sum er, skal eg ikki siga nú.

Men teir, sum sum hava hug at lesa maskinverkfrøði, skipaverkfrøði, ella innanfyri shippingvinnuna, skulu hava móguleikar til tess, og tískil síggi eg eisini fyri mær eitt tætt samstarv ímillum Vinnuháskúlan og Fróðskaparsetrið, har næmingarnir kunnu taka tað akademiska støðið.

– Vit hava gott sjófólk, men vit hava ongantíð megnað at ment eina shippingvinnu. Tað kann vera ein spurningur um pengar, men tað kann eisini vera, at skúlaumhvørvið ikki hevur eggjað til tað, og tað hevði verið sjálvsagt at ment útbúgvingina saman við Setrinum.

EIN FØROYSK ASPIRANTSKIPAN

Sjóvinnuskúlin hevur verið eitt flaggskip í føroyskari útbúgvingarsøgu, og nýggi stjórin hevur sum avgjørt endamál, at tær skulu verða enn betri.

Men hann ásannar, at tað eru stórar avbjóðingar á vegnum.

– Ein treyt fyri at sleppa á Vinnuháskúlan er, at næmingurin hevur siglingstíð frammanundan, upp í trý ára siglingstíð.

– Men vit mugu ásanna, at rekrutterings grundarlagið viknar alsamt í takt við, at flotin minkar.

Minkandi flotin ger, at tað verður torførari og torførari at sleppa til

sjós og fáa siglingstíð, og tí kann tað knípa at varðveita næmingagrundarlagið hjá útbúgvingini.

SIGLINGSTÍÐIN SKAL MINKAST

Vilhjálmur Gregoriussen sigur, at verður útbúgvingin skipað øðrvísi í eini skipaðari tilgongd, kann kravið um siglingstíð minkast heilt niður í 12 ella 18 mánaðir.

Tí sær hann tað sum eina av stóru uppgávum sínum at skipa útbúgvingina soleiðis, at næmingarnir kunnu koma skjótari ígjøgnum hana við at sleppa undan einum stórum parti av siglingstíðini.

– Tað hevði verið ein fongur fyri skúlan og fyri næmingarnar, sigur hann.

– Tí ætli eg mær sum skjótast at virka fyri, at vit fáa eina føroyska aspirantskipan, har næmingar, sum ætla sær eina sjóvinnuútbúgving kunnu fáa upplæring umborð á einum skipi, áðrenn teir koma á skúla.

– Men so mugu yvirmenninir umborð eisini verða til reiðar at taka sær av næmingunum eftir einum skipaðum leisti, har tey hava eina útbúgvingarbók at ganga eftir.

Vilhjálmur Gregoriussen sær fyri sær, at hetta verður ein skipan, sum fyrst og fremst kann setast í verk umborð á handilsflotanum.

– Vit hava nógv skip undir FAS skipanini, og har átti tað at borið til at fingið nakrar næmingar umborð.

– Eg veit eisini, at summi av skip-

unum eru áhugað í at fáa aspirantar umborð, leggur hann afturat.

– Eg síggi avgjørt fyri mær, at hetta er ein skipan, vit noyðast at seta í verk fyri at kunna varðveita næmingagrundarlagið.

– Sum frálíður kann so ein skipan lagast til, so at fiskiskip eisini kunnu koma undir hesa skipanina.

POLITISK AVGERÐ

Annars hevur verið tosað um at halda fram við vanligu sjóvinnuútbúgvingini í Klaksvík, samstundis sum útbúgvingin á skúlanum í Havn verður uppstigað til Bachelor?

– Hvussu og hvar útbúgvingarnar skulu skipast, er ein politisk avgerð.

– Men yvirskipað má eg siga, at mær dámar best eina skipan, har útbúgvingarnar eru samhangandi, so at útbúgvingin er í eini natúrligari og samhangandi tilgongd, har tað verður bygt upp stigvíst ígjøgnum alla útbúgvingina.

– Undir øllum umstøðum haldi eg, at tað er næmingurin, sum skal vera í miðdeplinum. Og sæð frá samfelagsins tørvi og tørvinum hjá næminginum, má tað vera so, at útbúgvingin er í eini samhangandi og skipaðari tilgongd, so tá ið næmingurin hevur fingið prógv, hevur hann fingið nakrar førleikar, hann kann brúka allastaðni, sigur Vilhjálmur Gregoriussen at enda í samrøðuni við MIÐ & MAGN.

Spara SEV

fyrir 54 mió í olju um árið

Vindmyllurnar, sum SEV nú fer at reisa í Húsahaganum, vekja ans uttanlands, og tær eru eitt munandi íkast í royndunum at gera okkara orkuframleiðslu leysa av oljuni

Gongst sum ætlað hjá SEV, stendur ein heil lund við vindmyllum uppi í Húsahaganum og ger streym longu næsta summer.

SEV hevur arbeitt í eina tíð við eini ætlan um at gera eina vindmyllulund í Húsahaganum norðan fyri Havnina.

Elfelagið er farið undir arbeiðið at fáa øll loyvi, sum krevjast til eina slíka ætlan til vega. Her er fyrst og fremst talan um at fáa grønt ljós frá Jarðfeingi; tað er ein treyt fyri at kunna fara undir verkætlanini.

Terji Nielsen, projektleiðari hjá SEV, sigur, at ætlanin hevur fingið so góða móttøku, at hann vónar, at tað fer at ganga bæði skjótt og væl at fáa loyvini, sum skulu til.

– Gongst tað væl, standa myllurnar uppi og gera streym longu næsta summer, sigur hann.

SPJADA VÁÐAN

Verkætlanin hjá SEV miðjar ímóti at seta eina lund við 13 vindmyllum upp í Húsahaga.

Hvør mylla er 45 metrar høg,

veingjaspennið er 44 metrar og hvør myllan er 900 kW.

Talan er um týskar vindmyllur frá Enercon.

Hvørki støddin á myllunum og staðið, har tær verða settar upp, eru tilvildarluga vald.

– Vit kunnu staðfesta, at tað, sum verður framleitt av streymi um náttina, er eini 15-20 MW, sigur Terji Nielsen.

– Ein máti kundi verið at sett størri myllur upp, men myllur fáa brek, og fær ein stór mylla brek,

Ætlanin hjá SEV er at seta 13 vindmyllur upp í Húshaga, tær verða av sama slagi sum tær, ið nú verða settar upp í Neshaga.

missur SEV ein lutfalsliga stóran part av framleiðsluni.

– Tískil er tað fyrri at spjaða vágan, at vit seta smærri myllur á 900 kW upp, tí hendir tað, at vit mugu taka eina myllu úr rakstri, missa vit ikki so stóra elframleiðslu kortini.

– Ein stór mylla sum t.d. hevur eitt veingjaspenni upp á einar 75 metrar er eisini munandi verri at fáast við, tær eru torførar at flyta og hendir nakað við teimum, skal stórir krani útvegast at taka tær niður.

FYRIMUNIR Í HÚSHAGA

Kanningar hjá SEV hava staðfest, at Húshagi er eitt av best egnaðu økjunum í landinum, tá talan er um eina slíka ætlan.

– Tað er beint við fjølbyggt øki, og tað minkar um vandan fyrri orkumissi ígjøgnum langar kaðalar.

– Bæði Sundsverkið, støðin í Havnardali og ein ellinja eru beint við, og tískil er tað lætt at binda í kervið hjá SEV.

– Samstundis er Húshagi lætt atkomuligur, tá ið tungar myllur skulu flytast og setast upp.

Men tað altavgerðandi er sjálv-

andi, at vindviðurskiftini eru í lagi. SEV hevur kannað vindferðina á staðnum í 45, 70 og 104 metra hædd. Tey úrslitini vísa at tað ikki er ov stórir munur á vindferðini í ymiku hæddunum, og tað hevur sera stóran týdning.

Veingjaspennið á eini myllu er stórt, og tískil er tað óheppið, at stórir munur er á vindinum í ymsum hæddum, tí so verður stórt og ójavntrýst á veingirnar. Tá stendur sjálvandi nógv meira á, og vindmyllan slítist tá eisini nógv skjótari.

– Vindmátningar vísa, at hesi viðurskifti eru betur í Húshaga enn aðrastaðna í landinum har kanningar eru gjørdar.

– Samanumtikið er Húshagi so stórt vælegnaður til vindorku, leggur hann afturat.

STÓRUR FRAMBURÐUR

Vit hava ofta hoyrt, at tit í SEV hava verið trekir at brúka vindorku, tí elkervið hjá SEV tolir ikki so ójavnna framleiðslu, sum vindmegi er.

– Tað var eisini rætt. Men seinastu árin hevur tekniski framburðurin verið ógvuliga stórir, so hasi viðurskiftini eru nógv broytt.

Í Nesahaga, út móti Eystnesi, er komið væl áleiðis at seta 5 nýggjar vindmyllur upp. Tær eru 45 m. høgar, veingjaspennið er 44. Tær fara at framleiða tils. 4.500 kW.

Tær eru bygdar til at klára 70 m. um sekundið.

Tær triggjar Vestas myllurnar, sum stóðu í Neshaga eru tiknar niður, tær megnaðu ikki at standa ímóti stóru vindferðini á staðnum.

– Fyrr høvdu myllurnar gervi, og tær koplaðu úr, tá ið vindurin fór upp um 25 metrar um sekundið.

– Tær nýggju myllurnar kopla ikki úr, fyrrrenn vindurin fer langt upp um tað, annars regulera tær bara ferðina eftir vindinum.

Men nú á døgum verður streym-

Uppsetingin av teimum trimum nýggju vindmyllunum hjá SEV á Eystnesi er um at vera liðug. 2 myllur skulu setast upp lognri inni.

urin frá myllunum konverteraður. Hann verður fyrst gjørdur til DC – javnstreym – síðani verður hann aftur konverteraður til AC – veksilstreym – og tað ger samanumtikið, at spenningurin, sum fer á linjuna hjá SEV, er reinur.

– Tað ger, at tað ber til at seta munandi meiri vindorku á netið hjá SEV nú, enn bara fyri nøkrum fáum árum síðani, sigur Terji Nielsen.

Eitt, sum ger, at vindorka er nógv lønsamari nú enn fyrr, er, at nú á døgum hava myllurnar heldur ikki gervi, sum tær høvdu fyrr.

Tað hevur stóran týdning, tí fyrr skuldi gervið skiftast út eina ferð ella tvær ferðir á hvørjari myllu.

– Gervið er dýrasti luturin á eini myllu, so tað var ein dyggur, fígjarligur vansi fyri íløguna í vindorkuna fyrr, sigur Terji Nielsen.

SPARA 10.000 TONS

Projektleiðarin hjá SEV sigur, at væntandi fer hendan vindmyllu-

lundin at framleiða 45 GW tímar um árið.

Tilsamans brúka allar Føroyar eini 280 GW um árið.

Sostatt verður framleiðslan í Húshaganum lutfalsliga rættiliga stór.

Terji Nielsen sigur, at hendan vindmyllulundin fer at spara SEV eini 10.000 tons av olju um árið.

Við einum miðal prísi á 4.000 krónum fyri tonsið, sum er væl trúligt, er talan um eina sparing upp á einar 40 milliónir um árið.

– Harumframt fer hendan lundin at spara 30.000-35.000 tons í Co2 útláti um árið.

Hann sigur, at tilsamans fer Vindmyllulundin at kosta einar 100-140 milliónir.

– Sostatt er eyðsæð, at hetta er ein íløga, sum er skjót hjá SEV at spara aftur.

Enn er ilt at siga, um hetta fer at føra til bíligari streym.

– Men tað fer í øllum førum at

tálma prívøkstrinum, heldur Terji Nielsen.

– Hinvegin er tað sera óheppið, at vit eru so fast bundin at oljuni, sum vit eru, tí oljuprísir fáa vit onki gjørt við, men eru tvingað at keypa fyri prísir, altjóða marknaðurin ásetur.

VEKIR ANS

Í sambandi við vindmyllulundina í Húshaganum, hevur talan eisini verið um at seta eina battarískipan upp at goyma streym í.

Hugsað varð um at framleiða streym á goymslu um náttina, tá ið nýtslan ikki er so stór, sum síðani kann brúkast um dagin, tá ið nýtslan er størri.

Talan hevur verið um at seta eina battarískipan upp á 10 MW at goyma streym í.

Men tað er ein sera dýr íløga, so ístaðin fyri, verður arbeitt saman við Dong Energy um eina battarískipan upp á 4 MW, sum bara skal brúkast

Veingjaspenni á myllunum er 44m.

til at stabilisera streymin, tá ið vindurin er ójavnur, og tað er hann ofta í Føroyum.

Hetta er nýggj tøkni, og tískil hevur verkætlanin hjá SEV vakt ans uttanlands.

– Fylgt verður væl við at vita, hvussu tað eydnast við hesi battarískipanini, sigur projektleiðarin hjá SEV.

Terji Nielsen ivast onga løtu í, at ein slík íløga í Húsahaga verður væleydnað, og hann sær fyrri sær, at fleiri vindmyllulundir fara at verða settar upp aðrastaðni í framtíðini.

– Hetta verður serliga áhugavert, skuldi tað hent, at ætlaði elkaðalin verður lagdur úr Íslandi, umvegis Føroyar, niður á meginlandið í Evropa.

– Vit hava so nógva varandi orku,

at tað er als ikki ósannlíkt, at vit kunnu selja orku niður til Evropa, sigur verkfrøðingurin hjá SEV.

Men fyribils hevur SEV ikki fleiri ítøkiligar ætlanir.

– Vit ætla at fáa hesa verkætlanina og nýggju vindmyllurnar í Neshaganaum frá hondini og at virka, áðrenn vit tveita okkum út í fleiri verkætlanir, sigur Terji Nielsen.

NESHAGIN

Í Neshaganum eru tey farin at seta 5 nýggjar myllur upp av sama slagi sum tær í Húsahaga.

Tær myllurnar fara at framleiða 17-18 Gigawatt tímar, GWh, um árið.

Hetta fer so aftur at spara SEV fyrri 3.500 tons av olju, ella fyrri einar 14 milliúnir krónur.

Harafturat verður umhvørvið spart fyrri 12.000 tons av CO2 um árið.

Tilsamans fara hesar báðar vindmylluverkætlanirnar hjá SEV at spara elfelagnum eini 13.500 tons av olju um árið og í pengum er tað ein sparing upp á einar 54 milliúnir krónur.

Samstundis sparir tað umhvørvinum fyrri eini 42.000-47.000 tonsum av CO2 um árið.

Terji Nielsen sigur, at fyrbils hugsar SEV mest um vindorku, tí talan er um hampiliga bíliga orku, sum er skjót at seta upp.

Men tankarnir leita eisini at aðrari, varandi orku, eitt nú sjóvarfalsorku, sum tey eisini hava stórar vónir til.

Trilvandi og turbulent tilbúgving

Spírandi fráländavinnan setti um aldar-skiftið ferð á arbeiðið at skipa eina føroyska tilbúgving. Dreymurin um svarta gullið livir enn, og tað sama ger dreymurin um eina felags, føroyska tilbúgving.

Jón Brian Hvidtfeldt

Tá Henrik Weihe Joensen hálvan august slepti róðrinum á føroysku tilbúgvingini, var hann tann higartil seinasti í eini røð av stjórum, sum síðstu tiggju árin hava staðið á brúnni, har rættar avgerðir skulu takast skjótt. Tilbúgving er at vera til reiðar til tað óvantaða, og handla so rætt sum til ber. Hvørjaferð.

– Vit hava eina góða tilbúgving í dag, bæði á sjógvi, á landi og í luftini. Gott fólk við góðum og drúgvum royndum, ið gera eitt stórt arbeiði, tá óhapp og vanlukkur henda.

Henrik Weihe Joensen ljóðar sannførdur, tá hann svarar spurninginum um føroysku tilbúgvingina, anno 2012. Men her manglar framvegis nakað, sambært nú fyrrverandi stjóranum á Tilbúgvingar-

stovni Føroya. Tað venda vit aftur til um eina løtu.

1. apríl í ár vóru 10 ár síðani at Sjóbjargingarstøðin MRCC Tórshavn yvirtók arbeiðið at samskipa og íverkseta leiting og bjarging í føroyskum sjóøki. Ein uppgáva, ið til henda dag hevði verið føroysk á pappírinum, men donsk í praksis. Skilt á tann hátt, at Færøernes Kommando hevði ábyrgdina av at røkja uppgávuna fyri Landsstýrið.

– Tað var heilt klárt fráländavinnan, ið trýsti á fyri at fáa skipað eina tilbúgving. Óivað var eisini eitt sindur av prestigu í hesum fyri føroyskar myndugleikar, ið vildu kunna veita vissu fyri trygdini hjá útlenskum arbeiðsfólki í fráländavinnu í føroyskum sjóøki, sigur Djóni Weihe, ið varð settur at loysa uppgávuna.

Hann arbeiðdi á Fiskiveiðieftir-

litinum, men fór um aldarskiftið at arbeiða við tilbúgving burturav, nakað seinni saman við Kára Horn.

– Yvirskipað var uppgávan snøgt sagt at skipa eina betri tilbúgving fyri Føroyar. Fólk vóru sera spent uppá oljuna, og politiska vælvildin var stór, sigur Djóni Weihe og heldur fram:

– Eg visti tí neyvt, hvørja leið vit skuldu. Vit skuldu gera okkum til reiðar at lofta og loysa ta uppgávu, ið ein sjóbjargingarstovnur skal røkja. Íblásturin fingur vit frá líknandi MRCC-stovnum í okkara grannalöndum, ið vit vitjaðu og knýttu sambond við.

Djóni Weihe nevnr norðmannin Alex Buvik, ið virkaði sum ráðgevi fyri táverandi Oljumálastýrið, sum ein primus motor í arbeiðinum.

– Hansara royndir úr oljuvinnuni, arbeiðsmoralur og evni at leggja til rættis vóru okkum ein sera góð hjálp, minnst Djóni Weihe aftur á.

Arbeiðið setti gongd á aðrar aktørar, sum eisini fóru at hyggja at sær sjálvum. Frá bjargingarfeløgum kring landið til myndugleikar og stovnar, ið so ella so kunnu gerast partur av eini tilbúgving.

– Hvør partur fór at hyggja eftir, hvat man gjørdi, hvat man hevði at gera gott við, og ikki minst hvat kundi gerast betri, sigur Djóni Weihe og vísir á ringvirkningarnar av at fokus varð sett á tilbúgvingina:

– Her stóð jú øllum greitt, at upp-

Henrik Weihe Joensen var stjóri á Tilbúgvingarstovninum til miðjan august. Hann sigur seg tó ikki hava klamsað við nakrari hurð. Tilbúgving hevur framvegis hansara stóra áhuga, og er hann fyribils ráðgevi hjá Fiskimálaráðnum í tilbúgvingarmálum.

gávan var annað og meira enn at bjarga nøkrum fólki av einum boripalli – í slíkari støðu skal jú eisini gerast nógv á landi. Øll hesi smáu tingini, ið bara skulu virka í einari tilbúgving. Tað setti nógv í gongd.

TURBULENSURIN

Mánakvöldið 7. februar 2005 sekk íslenska farmaskipið Jøkulfell 55 fjórðingar í ein útnyrðing úr Fugloynni. Fimm av manningini vórðu bjargaðir, meðan seks sjólótust. Vanlukkan fekk eitt stórt, politiskt eftirspæl. Og fyri fyrstu ferð vórðu spurnartekin sett við føroysku tilbúgvingina.

Djóni Weihe fór í farloyvi, meðan leikluturin hjá føroysku tilbúgvingini varð kannaður, men kom ongantíð aftur í stjórstólin á MRCC.

– Eg gjørði, hvat eg kundi í samband við vanlukkuna. Danska verjuskipið við tyrlu var norðanfyr, og eg valdi tað sum primera bjargingar-ressoursu. Í Føroyum trýsti henda avgerðin – at man ikki brúkti føroysku tyrluna. Tað skilji eg væl, sigur Djóni Weihe í dag.

Frágreiðingar og metingar, ið vórðu gjørdar av føroysku tilbúgvingini eftir Jøkulfell-vanlukkuna, vístu á fleiri øki, ið høvdu tørv á ábótum. Mannagongdir og veg-

leiðingar máttu styrkjast, bygnaður og ábyrgdir gerast greiðari, bótast mátti um upplæring og venjing, serliga avtalan við Atlansflog um tyrlutænastu til bjarging var ov ógreið, og hartil máttu tøkniligar ábøtur gerast á Tórshavn Radio.

Hálvt triðja ár eftir Jøkulfell-vanlukkuna, í dýrdarveðrið hóskvöldið 2. august 2007, sigldi russiski trolarin Olshana á land á Flesjunum. Endin var, at skipið sakk, stutt fyri klokkan átta morgunin eftir. Í tangunum vóru um 270 tons av olju.

Umskipaði Tilbúgvingarstovnurin, sum bara hevði fáar mánaðir á baki, varð fyr hvøssum atfinningum fyri sína handfaring av málinum, og nýliga setti stjórin, Anni á Hædd, mátti úr heita stólinum.

Elmar Højgaard hevur síðani aldarskiftið havt føroysku tilbúgvingina tætt at sær, og hevur í fleiri umfórur, millum stjórskipitini, verið fyribils leiðari fyri tilbúgvingina. Eftir hansara tykki hava Jøkulfell og Olshana merkt føroysku tilbúgvingina.

– Ja, tað er púra klárt. Tað gera slíkir tilburðir altíð. Vit hava fingið greiðari mannagongdir, bæði eftir Jøkulfell og Olshana, sigur Elmar Højgaard og nevnr tvey dømi:

– Meðan leiðarin á MRCC áður altíð var tann, ið skuldi taka avgerð-

irnar í samband við slíkar tilburðir, so liggur ábyrgdin í dag altíð hjá vakthavandi, sum av givnum orsökum altíð hevur mest dagfórdu vitanina um tilburðin. Og tá eitt skip siglir á land, liggur ábyrgdin í dag altíð hjá skiparanum. Skiparin kennir skipið best, og hann skal tí taka støðu til, um hansara skip skal togast av aftur. Tað bleiv sett í gildi eftir Olshana, sigur Elmar Højgaard.

Afturat hesum báðum ítøkiligum tilburðum, hevur føroyska tilbúgvingin í fleiri umfórur verið partur av bygnaðarbroytingum, samleggum og sundurskiljum, umframt at leiðarar hava sitið lutfalsliga stutt í stólinum. Tað hevur, sæð í tiltikna bakspeglinum, havt sína óhepnu ávirkan á tilbúgvingina, metir Elmar Højgaard:

– Onkursvegna kanst tú væl siga, at tilbúgvingin á sjógvum hevur livað sítt egna lív undir MRCC, meðan restina av tilbúgvingini er seinkað og darvað av skiftandi umstøðum. Tað er óheppið, staðfestir hann.

Djóni Weihe er samdur:

– Nei, tað er ikki gott, soleiðis sum tilbúgvingin hevur verið á fleiri hondum, hetta lutfalsliga stutta tíðarskeiðið. Har hevur verið ov nógvur trafikkur, ljóðar metingin hjá Djóna Weihe.

LEYSU TRÆÐRINIR

Flestu eru samd um, at tilvitanin um tilbúgvingina er munandi økt síðstu tiggju árin. Royndirnar eru fleiri, og ymsu aktørarnir kenna

í nógv størri mun sína uppgávu. Kortini er Henrik Weihe Joensen ikki nøgdur. Ónøgdin stingur so mikilið djúpt, at hann hálvan august fór úr heita sjórarstarvinum á Tilbúgvingarstovninum.

Hann arbeiddi við einum bygn- aði, har eitt sonevnt tilbúgvingarráð leggur til rættis føroysku tilbúgving- ina í tí dagliga, meðan eitt sonevnt kreppuráð tekur yvir í samband við vanlukkur.

– Dagliga tilbúgvingin er í lagi. Men í samband við størri skaðar ella vanlukkur er nakað eftir á mál. Vit mangla eitt sterkt amboð at binda saman alla tilbúgving á sjógv og landi í sambandi við stórskaða- tilburðir. Og vit mangla ein sterkan toghaldara til slíkar uppgávur, sigur Henrik Weihe Joensen.

Hansara leitur er sum nevnt eitt kreppuráð, sum skal stuðla operativu myndugleikunum í samband við eina vanlukku. Kreppuráðið skal vera eitt fyrisit- ingarligt snúningspunkt, sum skal hava yvirskipaða yvirlitið í sam- band við serligar skaðatilburðir, stórar vanlukkur og kreppur. Ráðið skal røkka tvørtur um myndug- leika- og ábyrgdarmørk, við fút- anum sum føddum formanni, og tilbúgvingarstjóra, MRCC/Tórs- havnradio, landslækna, einum um-

boð fyri kommunurnar og øðrum lyklapersónum innan tilbúgving.

– Praktikararnir taka sær av tí operativa. Sjálvandi. Men sum operativur myndugleiki klárar tú ikki at varðveita yvirlitið til at loysa allar uppgávur í samband við eina stóra vanlukku. Her er tað, at kreppuráðið kemur inn í myndina.

Kreppuráðið er, eftir hansara leisti, virkið í samband við eina vanlukku. Henrik Weihe Joensen tosar seg heitan, og svarar alt fyri eitt, tá klassiski spurningurin um nógvu kokkarnar kemur á borðið:

– Her er bara ein kokkur óansæð. Økismyndugleikin er har, og tekur sær av operativa partinum. Kreppuráðið „sparrar“ og stuðlar, samstundis sum ráðið hevur yvir- skipaða yvirlitið, sigur Henrik Weihe Joensen og steðgar eitt bil við argumentið um yvirlit:

– Ímynda tær eina støðu, har eldur kemur í eitt útlendskt ferða- mannaskip við 1000 fólku einar hundrað fjórðingar úr landi. Afturat operativa partinum, at bjarga fólku- unum, er ein røð av øðrum tilbúgv- ingarátøkum. Føroyar hava í slíkari støðu skyldu at taka sær av øllum fólkuunum umborð á vanlukkuskip- inum. Hvør skal gera tað, og hvussu? Og hvat við teimum avvarðandi?

Eftir hansara tykki er tætt sam-

Djóni Weihe var fyrsti stjóri á Sjóbjargingarstøðini. Síðani hevur hann verið HTU-ráðgevi (stytting fyri heilsu, trygd, umhvørvi), bæði hjá Statoil og BP, men undirvísir nú á Trygdardeplinum við Áir.

starv føroysku tilbúgvingina og donsku tilbúgvingina í Føroyum avgerandi.

– Tí vildi eg hava fútan, sum varir av politinum, og landslæknan, sum hevur beinleiðis samband til donsku heilsumyndugleikarnar, við í kreppuráðið.

Henrik Weihe Joensen fekk ikki undirtøku fyri kreppuráðnum, áðrenn hann fór úr sjórarstarvinum á Tilbúgvingarstovninum.

– Nei, kreppuráðið er enn ikki sett í gildi, staðfestir hann turt.

Elmar Højgaard situr í dag aftur í stjórstólinum á Tilbúgvingar- stovninum. Fyribils, til nýggjur stjóri verður settur á nýggjárinum.

– Nei, eg veit ikki, um eg eri við uppá eitt slíkt kreppuráð. Mær dámar illa tankan um at byggja upp nakrar høvdingar, áðrenn vit fáa indianararnar uppá pláss.

Elmar Højgaard sigur seg vera sannførdan um, at verandi skipan klárar at lofta allar flestu uppgávur.

– Er ein tilburður á sjónum, so innkalla vit fólk eftir tørvi til sonevnda „borðið“ á MRCC. Hendir ein vanlukka á landi, so er tað fútin, sum hevur ábyrgdina. Og hartil hava vit átaksleiðarar kring landið. Vit kunnu ikki byggja upp nýggj kongaríki, sigur Elmar Højgaard sannførdur.

Elmar Højgaard er stjóri á Fiskiveiðieftirlitinum. Hann hefur í fleiri umförum verið virkandi stjóri yri føroysku tilbúgvina, seinast nú Henrik Weihe Joensen fór úr stjórarvinum á samanlagda Tilbúgvingarstovninum.

Virlandi stjórinn á Tilbúgvingarstovninum vísir hartil á sonevndu sektor-ábyrgdina, har hvør landsstýrismaður hefur ábyrgd av sínum øki, um so er at ein vanlukka skuldi rakt.

– Skipa vit eitt kreppuráð eftir lestinum hjá fyrrverandi stjóranum, so óttist eg, at vit við tíðini taka sektorábyrgdina frá einstøku landsstýrismonnunum. Sektorábyrgdin viknar. Og tá óttist eg, at øll fara at sita hendur í favn, tá vanlukkan hendir, sigur Elmar Højgaard.

STIG FYRI STIG

Í síni stjóratið arbeiddi Henrik Weihe Joensen við at at fáa rótfest eina Tilbúgvingarætlan yri Føroyar, nevnd Skipan av Tilbúgving Føroya. Ætlanin er at kalla liðug, men hefur tó enn ikki verið á landsstýrisborði og er tískil heldur ikki farin at virka. Hinvegin varð ein nýggj tilbúgvingarlóg samtykt, áðrenn lögtingið fór í summarfrí. Við lógini komu yvirskipaðu karmarnir uppá pláss, og tað fegnast nú fyrrverandi stjórinn um.

Men hóast hon hefur verið leingi ávegis, so er tilbúgvingarlógin tó ikki meira fullfíggað enn so, at tað í lógini stendur, at hon skal endurskoðast um tvey ár. Harumframt

skulu fleiri kunngerðir gerast við heimild í lógini.

Í vár vórðu Tilbúgvingarstovnurin, MRCC Tórshavn Radio og Fiskiveiðieftirlitið lögð saman í ein stovn. Henrik Weihe Joensen var við í tí tilgongdini, og sær stórar fyrimunir í samanlegggingini.

– Her hava vit fólk við royndum á sjógv, á landi og í tyrlutlibúgving undir sama hatti. Stovnurin kann tí gerast ein sterkur „tog-haldari“, ið er førur yri at lofta stórum vanlukkum, sigur Henrik Weihe Joensen og heldur fram:

– Avbjóðingin er tí at skapa ein stovn, ið kann vera miðdepil yri allari tilbúgving, uttan tó at taka sektorábyrgdina frá tilbúgvingini í ymsu økjum í landinum. Í míni stjóratið fekk eg eisini ta fatan, at myndugleikar og bjargingarfeløg ynsktu ein sterkan tilbúgvingarstovn.

Afturvendandi í argumentatiónini hjá nú fyrrverandi stjóranum er samstarv og aftur samstarv. Men tá samstarv nú er so frammarlaga í huganum hjá Hendriki Weihe Joensen – hví er tað so trupult at fremja í verki?

– Ja, tað er gyldi spurningurin. Kritikkurin móti einum aktivum Tilbúgvingarstovni er, at stovnurin kann taka á seg meira ábyrgd enn

neyðugt er. Og gongur galið, kunnu pílarinir tá venda móti stovninum og harvið Fiskimálaráðnum. Men er Tilbúgvingarstovnurin tilvitaður um sín leiklut, so eigur vandi ikki at vera yri hesum, heldur Henrik Weihe Joensen.

Elmar Højgaard dregur meira á, tá tosið kemur inn á samanlegggingar.

– Tað tykist vera eitt politiskt trend at leggja saman stovnar. Spurningurin er, um tað er rætt. Í hvussu er krevur tú at hava tunguna mitt í munninum.

Fyribils verður Elmar Højgaard sitandi í stjórarvinum á samanlagda Tilbúgvingarstovninum árið út, tá ætlandi verður søkt eftir nýggjum stjóra.

Á síðulinjuni stendur fyrsti stjórinn á Sjóbjargingarstøðini, Djóni Weihe, og eygleiðir gongdina:

– Tað var ein jaligur andi yvir arbeidið fyrstu árin, tí yvirskipað vildi man hava eina tilbúgving yri Føroyar. Sjálvandi eru smærri ábøtur gjørdar seinnu árin, men eg haldi ikki at so nógv er hent. Áhugin fór eitt sindur, og fólk lenaðu seg afturá. At ein tilbúgvingarlóg ikki kom fyrr enn í 2012 sigur væl nakað. Og nú fór so aftur ein stjóri. Vónandi steðgar arbeidið ikki upp her, sigur Djóni Weihe at enda.

Árni Dam við skúlaskipinum Danmark: Tað var øgiliga strangt

Øll skuldu farið eina ferð við einum skúlaskipi, tí hóast tað er strangt umborð, er tað ómetaliga læru-
ríkt, sigur Árni Dam, sum 19 ára gamalur var næm-
ingur á skúlaskipinum Danmark í góðar átta mánaðir.

Hóast hann bara var 19 ára gamalur, var hann verri enn so óroyndur á sjónum.

Pápi hansara átti í sluppini, Keflavík, og longu 13 ára gamal slapp hann við pápanum til skips.

– Tað var ringt at sleppa við skúlaskipinum Danmark, men Gunnar Dahl Olsen, sýslumaður, var gubbi mín, og hann syrgdi fyri, at eg slapp við.

Tað vóru seks føroyingar við Danmark ta ferðina: Árni Joensen úr Porkeri, Jákup Weyhe og Jens Petur Arge, báðir úr Havn, Gunnar Samuelsen úr Fuglafirði, Petur Ellebye úr Klaksvík og so eg.

Tað var tann fyrsta juli í 1955, at teir mynstraðu umborð í Keypmannahavn.

Hetta var ein ferð, sum tók teir víða um báðu megin Atlantshav, til teir aftur lögdu at bryggju í Keypmannahavn tann 12. mars 1956.

Teir vóru 117 næmingar og manningin taldi 17 mans.

– Tær fyrstu vikurnar sigldu vit í Smálandshavi í millum donsku oyggjarnar, har vit lærdu okkum at sigla við segli og vandu okkum við skipið.

– Vit vandu okkum eisini spakuliga við at fara upp í mastrarar, ikki so høgt teir fyrstu dagarnar,

men so við og við fóru vit longri og longri upp – og tað var høgt, tí hægsta masturin var 44 metrar úr vatnskorpunni.

Teir minstu og lættastu av okkum høvdu fast pláss ovast uppi. Sjálvur var eg lítil og lættur, so eg hevði pláss næstovast í stýriborð í fremstu mastrini.

Árni Dam sigur kortini, at ongin var tvingaður upp í mastrina, og var onkur, sum ikki tordi, slapp hann undan.

Hann sigur at hálvan september fóru teir avstað av álvara niður í gjøgnum Norðsjógvin, í gjøgnum Ermarsund og til Fraklands. Haðani sigldu teir til Madeira, Tenerife í Kanariuoyggjum og heilt til Dakar í Senegal í Afrika.

– Í Dakar lógu nógv ensk herskip, og fleiri av teimum trúðu okkum ikki, at vit bara sigldu við seglum.

– Skiparin hjá okkum bleiv eitt sindur súrur, so hann skuldi vísa ensku sjómonnunum. So vit fóru úr aftur havnini í Dakar og sigldu inn aftur við fullum seglum. Tað var nokk so nógvur vindur, og havnin var trong, men vit vóru í góðari venjing av siglingini í millum oyggjarnar í Danmark, so hvør næmingur visti akkurát, hvørjar endar, hann skuldi hava. Tað vóru

253 endar, summir høvdu ein, aðrir høvdu trýggjar, alt eftir, hvussu tungt tað var. So tað stóð ikki á at seta øll seglini bakk og snara runt og stevna úr havnini aftur.

– Tað sá heilt ólukksáluga gott út, sigur Árni Dam.

– Síðani stevndu vit vestur um hav til Vesturindia, har fyrsti steðgurin var á Guadeloupe.

Har ankraðu vit upp og reinsaðu og málaðu botnin við at leggja skipið yvir, so vit sluppu næstan heilt niður á kjølin.

Haðani gekk leiðin til tær donsku oyggjarnar í Vesturindia og síðani til Miami í Florida.

– Í Miami kom ein tvørámaður umborð. Teir vóru farnir við skúlaskipinum beint fyri kríggið, men mynstraðu av, tí kríggið brast á og skipið fór ikki heim aftur fyrr enn eftir kríggið.

– Tíverri havi eg gloymt, hvussu hann æt, men hann var antin systkinabarn ella trímennigur Vagn Mortensen á Skipafelagnum.

Úr Miami fóru vit á Bermuda, men tá ið vit fóru haðani aftur, brast ódnarveður á okkum. Tað var um náttina, men allir mans máttu upp.

Vit lensaðu undan við bara einum segli av teimum 26, vit høvdu, men hon gekk 11,25 míl, bara við tí eina

seglinum. Fýra mans vórðu bundnir til róðrið, vit høvdu onki stýrhús.

Seinni lögdu vit uppí, men tað gjørdi skiparin eisini fyri læra okkum sjómansskap.

Árni Dam sigur, at skiparin nevndist Knud L. Hansen, og tað var ein sera góður skipari og sjómaður. Hann var strangur, men kortini av allarfittastu monnum at práta við.

Eftir tað lögdu teir yvir um

aftur Atlantshav og komu til Keyptannahavnar, har teir lögdu at tann 12. mars.

Árni Dam sigur, at hann ætlaði beinanvegin at sleppa við sum aspirantur við Maersk, men har var verkfall, so hann tímdi ikki at bíða, men kom so bara heimaftur, her hansara yrkisleið bleiv nokk so kend á Skipafelagnum í nógv ár og síðani á Faroe Agency og sum russiskur konsul í Føroyum.

GOTT, MEN STRANGT

Árni Dam sigur, at umstøðurnar umborð á Danmark vóru sera góðar.

Men tað var øgiliga strangt.

– Vit máttu altíð gera skjótt av. Gekk tað ov seint fyri seg, vóru vit settir at banka rust á ketuni ella okkurt líknandi.

– Vit høvdu hvør sítt nummar, har teir minstu høvdu tey hægstu numrini. Eg hevði nummar 93.

– Vit vóru átta næmingar á hvørjum bakka, og vit høvdu bakstørn tveir og tveir. Knívar, gafflar og skeiðir høvdu hvør sítt nummar.

Átta á hvørjum borði at skaffa. Vóru vit ikki lidnir at vaska upp til tíðina, vóru vit revsaðir við arbeiði, og tað gekk útyvir allar átta á bakkanum.

Vit høvdu heingikoyggjur, og hevði onkur ikki surrað hana nógv væl, tá ið hann tørnaði út, vóru allir átta á bakkanum revsaðir.

– Tað var hørð disiplin, men eg haldi, at tað var øgiliga gott. Mær dámdi øgiliga væl, og eg haldi, at allir sjómenn áttu at fingið upplæring í slíkari disiplin.

– Skipari og manning vóru sera góðir sjómenn, so vit lærdu ein heilan hóp um góðan sjómansskap.

Úti á sjónum gingu vit vanligu sjóvakt, fýra tímar um náttina og seks um dagin, sum teir brúktu fyrr.

– Men nakað steðgaðu vit altíð í teimum havnunum, vit komu í, viðgjørt upp í fleiri dagar. Og har høvdu vit tað øgiliga gott. Tað var altíð onkur, sum bjóðaði okkum í land, eitt nú donsku konslarnir og onnur.

– Vanliga skuldu vit vera umborð aftur kløkkan seks um kvøldið, men vórðu vit bjóðaðir út um kvøldið, vóru yvirmenn altíð við.

Shore bátur

Skiparin.

Lívið umborð

Hetta er tann fyrsta temagreinin við heitinum „Lívið umborð“. Greinin sigur við orðum og myndum frá tí, sum liggur í heitinum. Ætlanin er at hava eina slíka temagrein sum fastan tátt í MIÐ & MAGN.

MARTIN FREDERIKSEN, MASKINMEISTARI, SIGUR FRÁ:

Seinasta túr fór eg heimanífrá 1. juni 2012 og var heima aftur í Sandavági 1. august 2012. Tað er um tann túrin eg fari at greiða frá her.

ÚR FRANKFURT TIL EQUATORIAL GUINEA

Flogið varð úr Føroyum 1. juni til Danmarkar har eg yvirnátaði á Cap inn í Ørestaden. So víðari næsta morgun kl. 7 við einum Airbus 319 til Frankfurt. So víðari frá Frankfurt til Malabo í Equatorial Guinea, har vit lendu kl. 17.

Tá ið man var komin ígjøgnum Immigration stóð okkara Port Kap-tainur og tók ímóti og koyrði okkum umborð á Mærsk Transporter, sum lá við bryggju í útgerðarhavnini í Malabo.

UMBORÐ

So umborð har vit hvør í sínum lagi tosaðu við okkara avloysara um viðkomandi mál, sum høvdu farið fram hesa tíðina ein hevði verðið heima.

Og aftaná ein góðan tíma, fóru teir frá borði har bussur koyrði teir á Hotel Hilton í Malabo, har teir so skuldu flúgvast til Europa næsta dag.

Vit vóru so klárir at fara okkara

fyrsta túr út á feltið har vit høvdu ymiska útgerð, sum skuldi leverast til ein platform, ið var í ferð við at bora eitt hol. Útgerð sum borirør, kassar av ymiskum slagi, sum skuldu umborð á Platformin. Samstundis fingur vit tómar kassar umborð aftur, sum vit skuldu hava við okkum inn aftur.

KANN VERA EINSTÁTTAÐ

Lívið umborð kann til tíðir vera eitt sindur eintáttað. Teir á brúnni koyra skift 6. hvønn tíma har teir altíð eru 2 stýrimenn á vakt.

Vit í maskinuni mæta kl. 07 hvønn morgun og fara heim kl. 17. Tó er tað so, at vit skiftast at hava

Yvirstýrimaður, testar ein línukastara.

Vit sleipa ein borðiplattform frá Malabo í Equatorial Guinea og til Takoradi í Ghana.

tilkallivakt uttanfyri arbeiðstíð um okkurt skuldi verðið áfatt, tí vit hava vaktfrítt maskinrúm.

Vit eta morgunmat kl. 08, hava eina kaffipausu kl. 10, eta frokost kl. 12, kaffi kl. 15 og so døgurða kl. 17.30.

Dagurin í maskinuni fer til ymist viðlíkahald, sum vit skrivað út frá okkara viðlíkhaldsprogrammi. Og so annað fyrifallandi arbeiði.

Vit eru vanligu maskinsjefur, 1. meistari, 2. meistari og so ein motormaður. Á dekkinum er so 4 dekkarar, sum eisini koyra 6 tímar skift.

Vit levera eisini olju, múruvatn, sement, brinu og vatn til platformin.

Ein Mob-báta roynd, skal gerast hvønn mánað.

Eitt sleip, sum tók gott 8 dagar, tí vit sigldu suður um sjómarkið í Nigeria fyri at tryggja okkum, at vit ikki finga vitjan av sjórænarum. :-)

Útgerðarhavn í Malabo Ecuatoria Guinea

GOTT SAMBAND VIÐ FAMILJUNA Í FØROYUM

Umborð hevur ein annars gott samband við familjuna, tá ið ein er burtur. Facebook, Skype, IP telefon og mobiltelefon. Men ein skal ansa sær, tí tað er sera dýrt at ringja við mobiltelefon frá Afrika til Føroya.

Er onkur ítøkiligur spurspurningur kann teldupostur sendast til Martin Fredriksen: Email: sonny@antares.fo

Gott at vera heima aftur í Sandavági

Mortan Mortensen í Brennideplinum

FØDDUR:

5. august 1959.

ÚTBÚGVING:

Skipsførari 1984 Tórshavn.

STARV:

Stýrimaður/Skipari hjá Strandferðsluni. Sigli í lötuni við Ternuni.

BØRN:

Eigi trý børn saman við Birgit Apol: Bjarni 25, Ruth 22, Sanna 20 og ein abbason.

FYRSTU FERÐ TIL SKIPS:

1976 við farmaskipinum Nestindi hjá Landshandlinum.

HVØRJUM SKIPUM HEVUR TÚ VERIÐ VIÐ:

- Trolarunum: Margreth, Smaragd, Vónin, Froyur.
- Laksabátinum: Reynið.
- Farmaskipunum: Nestindur, Faroe Trader, Lars Mærsk, Evelyn Mærsk, Mærsk Santiago, Karen Cat, Nordland Saga.
- Vaktarskipunum: Tjaldrið, Ólavur Halgi.
- Rannsóknarskipunum: Challenger, Hákon Mosby.
- Seismiskskipunum: Svitzer Mercator, Bergen Surveyor.
- Strandfaraskipunum: Ternan, Sam, Dúgván, Teistin, Ritan.

STØRSTA AVBJÓÐINGIN HJÁ EINUM NAVIGATØRI Í DAG:

Tað er tann stóra umsitingin við tjekklitum og viðlíkahaldsprogrammum samstundis sum manningin alsamt verður minkað.

„Kirkjugarðarnir eru fullir av fólki, sum hildu seg vera ómissandi.“

Mortan Mortensen

Eisini er arbeiðsumhvørvið hart umborð, so kvalifiseraðir menn ofta vera skúgvadir til vikis meðan teir sum bara hava spískar albogar viðhvørt enda á toppinum uttan at reiðariini gera nakað.

FRÍTÍÐARÍTRIV:

Svimjing og at ganga túrar.

BILUR:

Daewoo Lanos.

TELDA:

ACER fartelda.

BESTA BÓKIN:

„Feðgar á ferð“ hjá Heðin Brú.

BESTI SANGUR:

„Morgun“ hjá Martin Joensen.

HVAT KANN GLEÐA TEG Í GERANDISDEGNUM:

Tá tað gongur gott hjá onkrum, sum hevur tað uppiborið. At vit hava eitt samfelag, har munurin millum

rík og fátaek enn ikki er vorðin so stórus, at vit hava biddarar í gøtunum, og at tey ríkastu ikki enn eru noydd til at verja sítt heim við píkatráði og vaktarmonnum, og at vit enn kunnu ganga trygg úti, næstan alla staðni.

HVAT KANN ØSA TEG:

Fólk sum vinna sær fyrimunir við óreiðiligheit og brúka sína makt til at kráma so nóg inn undir seg sum tey kunnu.

Fólk, sum halda seg vera betur enn onnur, og sum ikki vilja lurta eftir einum góðum ráði, tí tey vita alt nógv betur.

At fólk ganga so nóg upp í materiell virðir og eina pena fasadu, fín etikett, men einki innihald.

Spennandi og fjølbroyttar útbúgvingar og eitt hav av eftirútbúgvingarmøguleikum

Dømi um skeið:

1 ARPA skeið ARPA Automatic Radar Plotting Aids	6 ECDIS (elektroniskt sjókort) Course in Electronic Chart Display Indication System
2 GOC (Generelt og endurnýggjan) GOC General Operator Certificate (NEW)	7 SSO-skeið Course for Ship Security Officers
3 Tankers Safety serskeið fyri olju-gas- og kemikaliutangakip Tankers Safety, special course for oil-, gas- and chemical tankers	8 Fult trygdarskeið fyri sjómenn. STCW A-VI/1-1, A-VI/1-2, A-VI/1-3, A-VI/1-4 Basic safety training
4 Flutningur av vandamiklum farmi Transport of dangerous goods in dry cargo ships	9 Bataføraraskeið. STCW A-VI/2-1 Proficiency in Survival Craft and Rescue boats
5 Eftirútbúgving sum sjúkraviðgeri (Heilsulæra) Supplementary training in medical proficiency	10 Bridge Resource Management Bridge Resource Management
	<i>Set teg í samband við skúlan og hoyr nærri.</i>

K R E A

Nóatún 7 · FO-100 Tórshavn
Tel 350 250 · Faks 350 251
info@vh.fo · www.vh.fo

VINNUHÁSKÚLIN
CENTRE OF MARITIME STUDIES & ENGINEERING

Vinnuháskúlin er ein nútímans skúli við serkønum lærarum í øllum lærugreinum, eins og skúlin hevur allar teir hentleikar og útbúnað, sum skulu til fyri at gera útbúgvingina áhugaverda og góða. Útbúgvingarnar á Vinnuháskúlanum eru góðkendar av Føroya Landsstýri, Søfartsstyrelsen og IMO.

Osmund Justinusen hevur orðið:

Stovnsmetingar og fiskiskapur

At gera metingar um framtíðar fiskiskap er ein stór avbjóðing. Tað, sum ger hetta so torført, er, at tú við eygunum ikki kanst síggja, hvat fyriferst niðri í havinum. Tøknin, vit hava í dag, er rættiliga framkomin til at kanna havið og tess umstøður. Tó mugu vit hvørt ár ásanna, at metingarnar í flestu førum ikki hildu. Ein orsök til hetta er, at tøknin til at kanna tað, sum rørist í havinum, bert sær í tí løtu hon verður brúkt, og at økið, sum hon sær, er sera avmarkað. Yngul og ungfiskakanningarnar eru heldur ikki álítandi til at meta um framtíðarfiskiskapin, av tí at sjóvarhiti, føði v.m. ávirkar hvar fiskurin ferðast at leita sær føði. Er so aftrat hesum heldur einki samband við teir sum fiska og dríva fiskivinnuna, so blíva metingarnar næstan bara gitingar.

BÓNDIN

Munandi lættari er hjá bóndanum at hyggja eftir seyðinum, sum er innihagnaður, hann kann regluliga ganga sær ein túr við kikanum og hyggja hvussu stendur til, hvønn dag um neyðugt, og soleiðis meta um hvussu nógv hann kemur at taka í heyst, og nøkulunda at siga hvat vektin blívur. Sama er hjá honum sum hevur eina eplaveltu, hann sær hvussu hon búnast, og

eisini kann hann stinga fingurin undir eplabløðkuna fyri at kanna, hvussu nógv er undir.

Fiskiskapurin eftir botnfiski við Føroyar hevur seinasta árið verið so vánaligur sum sjáldan, hetta hóast friðingarnar av grunninum ongantíð hava verið so umfangandi sum nú, so tað næstan ikki er møguligt at dríva fiskiskap.

HVAT ER SO AT GERA FYRI AT FÁA METINGARNAR MEIRA ÁLÍTANDI?

Sum eg áður havi víst á, so eri eg ikki í iva um, at høvuðsorsøkin til at metingarnar oftani blíva skeivar er, at tær stóru veðurlagsbroytingar, sum ávirka heimshøvini, og skifta frá ári til ár, ikki hava verið tiknar við í metingunum. Vit hava oftani sæð, at yngul- og ungfiskakanningar hava sæð hampiliga væl út, men einki kom inn í fiskiskapin – fiskurin bleiv burtur. Til aðrar tíðir hava vit næstan ikki verið varu við ungfiskin í nøkur ár, men so bráðliga er hann aftur á grunninum sum 4-7 ára gamal fiskur. Hví er hann burtur, og hvar hevur hann verið?

VEÐURFYRIBRIGDIÐ LA NINA

Orsøkin til at fiskurin blívur burtur er eftir míni meting bert ein, og

tað er trot upp á føði. Eitt annað er ovurfisking, sum ger at stovnurin kann minka, men ikki at heilir árgangir blíva burtur. Orsøkin til vánaliga fiskiskapin seinastu árin er ikki ovurfiskiskapur, men tað at trot er upp á føði.

Tað er mær ómøguligt í hesum stutta innleggi at koma við eini ítøkiligari greining um, hví gróðr-arlíkindi og føðin á Føroyagrunninum hevur verið so vánalig seinastu árin, og tí eingin fiskur. Men sum eg áður havi ført fram, so eri eg rættiliga sannførdur um hvat orsøkin er sum ávirkar livilíkindi hjá fiski og fugli á okkara leiðum. Veðurfyrbrigdið La Nina hevur gjørt um seg mestsum alla tíðina frá 2010 til í ár í Kyrrahavinum, meðan El Nino nú so spakuliga er við at taka seg upp aftur.

EL NINO

Hesar broytingar í luft- og sjóvarhita, vísa seg at ávirka allan heim, bæði á sjógvi og landi. Løgi skal tí vera um ikki tann heiti atlantstreymurin, sum kemur heilt sunnan úr havi og fer langt norður um Føroyar, ikki eisini verður ávirkaður av hesum broytingum, sum síðani orsaka at bæði gróður og plantuæti, og harvið bæði fugla-

Osmund Justinussen vantar at fiskiskapurin undir Føroyum fer at batna.

og fiskameingi við Føroyar eisini er ávirkað av hesum broytingum. Russiskir granskara siga, at bara smábroytingar í hita og nøgd av hesum lýggja golfstreyminum ávirka teirra fiskiskap heilt upp til Kola hálvoyinna.

Hetta nevnda veðurfyribrygdi varð eisini orsök til ógvusliga stormveturin, vit í Føroyum høvdu síðsta vetur, og til turkin í miðøkinum í summar. Somuleiðis var hetta eisini orsøkin til ovurhitan í Grønlandi og lutvíst eisini í Íslandi í summar og til orkanirnar, sum nú eru byrjaðar at koma upp við amerikansku eysturstrondini.

ÆTI /FØÐIN HELDUR SEG UTTARLAGA

Vit hava seinastu árinum sæð, at hvørki fuglur ella fiskur er á Føroyagrunninum. Allur svartfuglurin heldur seg úti, ella út av grunninum, meðan tað mest bert er likkan og havhesturin, sum halda seg nærri landinum. Hetta sigur okkum, at æti /føðin heldur seg uttarlaga, og úti av landgrunninum. Tá slíkt hendir, sum t.d. í 1982 og í 1990-1992 og annars við skiftandi millumbilum ígjøgnum allar øldir, ja næstan so langt sum vit síggja tað skrivaða orðið, tá er altíð fiskaloyssi við Føroyar.

FISKISKAPURIN EFTIR BOTNFISKI FER AT BATNA

Hvussu fiskiskapurin verður við Føroyar komandi árinum er ilt at meta um tí hesi veðurfyribrygdi, sum eg havi nevnt, kunnu hava skiftandi periodir, sjálvt um tað javnan er umleið 7 ára millumbil, so kunnu tó uppafur stórri broytingar í veðrið og sjóvarhita koma við millumbilum uppá 60-70 ár. Tó vænti eg, sum tað sær út nú, at fiskiskapurin eftir botnfiski fer at batna, tá ið vit koma nakað út í 2013, men eg sigi sum maðurin segði, tá hann hevði sagt okkurt ivasamt: „Tak meg ikki í tí“

TÍÐINDI FRÁ MASKINMEISTARAFELAGNUM

Páll Hansen, formaður felagsins

MASKINMEISTARAFELAGIÐ
GRØNLANDSVEGUR 58
POSTBOKS 3238
FO-110 TÓRSHAVN

Tel.: +298 314718
Fartel.: +298 21 77 18, form.
Fartel.: +298 21 47 18, skr.
Faks: +298 318519
E-mail: mf@mf.fo

Skrivstovutíð:

Mánadag – fríggjadag
kl. 9.00-12.00 og 13.00-16.00

Skrivstovuleiðari: Sjúrdur Heinesen
Bókhaldari: Marjun Rasmussen

Nevndarlimir:

Formaður: Páll Hansen, Tórshavn.
Næstformaður: Regin Olsen,
Klaksvík.
Nevndarlimur: John Højsted,
Tórshavn.
Nevndarlimur: Jóan Petur
Patursson, Tórshavn.
Nevndarlimur: Ólavur
Gunnarsson, Tórshavn.
Tiltakslimir:
Jákup Jacobsen, Strendur.
Jón F. Johansen, Tórshavn.

KEYP AV TRYGGINGARFELAGNUM LÍV

Í sambandi við, at føroysk fakfeløg í seinastuni hava kannað um tað er ein skilagóð avgerð at keypa 50% av tryggingarfelagnum L.I.V. hava fleiri áhugaverdir fundir verið hildnir.

Í apríl mánað hittust 23 fakfeløg á fundi á Hotell Hafnia fyri at tosa nærri saman um hvat best var til ráða at taka.

Maskinmeistarafelagið og Skipara- og Navigatørfelagið vóru mill-um hesi tey 23 feløgini.

Endamálið við fundinum var at tosað um fakfeløgini ikki skuldu taka endalig stig til eitt møgult keyp av 50% av L.I.V.

Áhugin vísti seg at vera stórur og feløgini blivu samd um, at seta ein arbeidssból at kanna henda møguleika gjølla. Skjótt bleiv arbeitt og longu fyrst í mai lat bólkurin eitt treyta óbindandi tilboð til Vinnumálaráðið.

Spyrjast kann, hví skulu feløgini keypa L.I.V. Hetta verður fyrst og

fremst gjørt fyri, at limirnir hjá feløgnum skulu fáa ágóðan av øllum avkastinum, sum L.I.V. gevur.

Ætlanin er eisini at gera tilboðini einfaldari, lættari at fata og umsita. Hettar vil gera tað biligari at reka L.I.V.

Sum ein liður í tilgongdini fram ímóti keypið av L.I.V. skulu veljast 35 fólk til eitt umboðsráð. Umboðsráðið velur síðani 5 limir til Ognarfelagið, sum kemur at fáa hini 50%, tá eitt endaligt keyp fer fram.

Tað er umráðandi, at teir limir hjá Maskinmeistarafelagnum og Skipara- og Navigatørfelagnum, sum fáa atkvøðurætt til hetta valið, at tey nýta hann og atkvøða fyri teimum, sum eru limir í fakfeløgnum, og tí kunnu umboða okkara áhugamál. Einans á henda hátt koma fakfeløgini at verða væl umboða í umboðsráðnum og ognarfelagnum hjá L.I.V.

Tænastur

Limir eru tryggjaðir í sínari starvssetan við sáttmálum felagsins við reiðara- og arbeidssgevarafeløg. Felagið kann altíð veita hjálp, ráð og vegleiðing í samband við ivamál um arbeidis- og lønarviðurskipti.

Felagið hevur støðugt samband við advokat og kann altíð veita lögfrøðiliga hjálp, um tørvur er á tí.

Trygging

Allir limir felagsins kunnu vera við í samlagstryggingini.

Limir, ið starvast umborð á før-

oyskum fiskiskipum ella handilsskipum, sum eru umfataði av sáttmála við Maskinmeistarafelagið, eru tryggjaðir við einari skipan, ið er tengd at mynstringini og skulu ikki sjálvir gera meiri við hetta.

Fundir

Í samband við samráðingar verður skipað fyri fundum fyri limir, innan tað ávís sáttmálaøki, sum samráðst verður um.

Har hava limir felagsins høvi til at seta fram ynski um broytingar og ábøtur.

BROT ÚR DAGBÓK

05-07-2012: MF

Fundur millum manningarfeløgini, og umboð fyri fasta gerðarrættin. Til viðgerðar var, hvussu manningarfeløgini kunnu gera meira nýtslu av fasta gerðarrættinum. Sera áhugaverdur fundur.

13-07-2012: MF

Nevndarfundur sjei mál á skráni. Millum annað frágreiðing um arbeiðið at keypa Lív. Stuðulsveiting, trygging av nevndarlimum og mál, sum ætlanin er at leggja fyri fasta gerðarrættin.

30-07-2012: FF

Fundur millum felagið Framherji og manningarfeløgini. Um sáttmála nú skipini fiska makrel.

10-08-2012: Vinnuháskúlin

Kunnandi fundur um útbúgvingarnar á skúlanum, og frágreiðing frá Antaris um felagið við millum annað luttøku av Danska maskinmeistarafelagnum.

15-08-2012: MF

Fundur við lønardeildina um mál, sum MF ferð at leggja fyri fasta gerðarrættin.

21-08-2012: MF

Fundur við Páll Nielsen um mál, sum skulu fyri fasta gerðarrættin.

20-08-2012: FSN

Blaðfundur. Eftirmetingar av síðsta blaðið, og greinar til komandi blað.

23-08-2012: Nevndarfundur

8 mál á skráni Nevndin bleiv kunna

um Lív keypið, eisini bleiv hálvár roknskapur framlagdur.

24-08-2012: FSN

Blaðfundur. Tosað var um hvørjar greinar skulu í komandi blað og hvør skal skriva.

30-08-2012: Portugálið

Fundur í sjóvinnuráðnum. Maskinmeistarafelagið hevur kært manningar ásetanum á trimum sleipibátum.

31-08-2012: Norðurlandahúsið

Als 20 ár – frá útgjaldsskipan til kraftdepil. Ein sera góður dagur, nógv fólk og gott lagt til rættis av ALS.

03-09-2012: FF

Fundur millum manningarfeløgini um luttøku á Fólka fundi í Hoyvíkar Skúla 21. og 22. sep.

10-09-2012: FF

Planlegging til Fólka fundin í Hoyvíkar Skúla. Tosað bleiv eisini nógv um støðuna í fiskiflotanum. Feløgini vóru samd um at fara málrættað eftir teimum reiðarum, sum ganga uttan um sáttmálarnar.

10-09-2012: FSN

Blaðfundur. Støðutakan til greinar til komandi blað.

17-09-2012: Hotel Hafnia

Kunnandi fundur hjá LÍV, og framløga av hálvársroknskapi, sær bara gott út. Eisini bleiv kunnað um nýggju pensjónsskipanina „Lív Pensjón“ og samlagstryggingina.

18-09-2012: FF

Fundur millum manningarfeløgini um framtíðina hjá feløgnum, nú nakrir reiðarar eru við at undirgrava sáttmálarnar. Feløgini fara ikki at lata hetta ganga. Og fara miðvíst at arbeiða við hesum máli, og eventuelt seta tiltøk í verk ímóti hesum reiðarum.

19-09-2012: MF

Nevndarfundur. Fimm mál á skráni, millum annað framtíðin hjá fakfeløgnum, trygging av nevndarlimum, samlagstrygging var eisini til umrøðu.

20-09-2012: Lønardeildin

Møttust at fyrireika mál, sum skulu fyri fasta gerðarrættin í nærmastu framtíð.

20-09-2012: FSN

Blaðfundur. Gjøgnumgongd av blaðgreinum áðrenn blaðið fer til prentingar.

21 og 22-09-2012: Fólka fundur

Væleydnað og áhugavert tiltak í Hoyvíkshøllini og Hoyvíkar skúla.

TÍÐINDI FRÁ SKIPARA- OG NAVIGATØRFELAGNUM

Áshild Joensen, skrivstovukvinna

**FØROYA SKIPARA- OG
NAVIGATØRFELAG
JEKARAGØTA 10
POSTSMOGA 248
FO 110 TÓRSHAVN**

Skrivstova:

tlf. 31 69 73

fax. 31 85 16

teldupostur: fsn@fsn.fo

Heimasíða: www.fsn.fo

Avgreiðslutíð: kl. 8 til kl. 14

Nevndarlimir:

Eyðstein Djurhuus, formaður

Regin Nónstein, næstformaður

Ellintur M. Abrahamsen,

nevndarlimur

Jákup Gøthe, nevndarlimur

Leif Joensen, nevndarlimur

Ólavur Biskupstøð, nevndarlimur

Dan Ingi Andreasen, nevndarlimur

Leivur Christiansen, nevndarlimur

Andrias V. Højgaard, nevndarlimur

Annfinn Garðalíð, nevndarlimur

REVSADIR AV TILVILD

Aftur í ár hava fleiri skip mist fiski-loyvi orsakað av ov nógvvari hjáveiðu av sild í makrelfiskarínum.

Skiparar kenna seg prísgivnar í hesi vanlukkuligu støðu. Teir hava roynt á lógligari leið við lógligum reiðskapi, men av tilvild er ov nógv sild komin í trolið. Tað eru serliga tey skip, sum ikki sjálv taka posan inn, sum hava havt trupulleikar av sild. Posin verður latin einum móttøku- ella flutningsskipi. Tá so fongurin er virkaður ella landaður nakrar dagar seinni, verður skiparin ákærdur.

FSN tekur ikki undir við, at fiskarilóggávan verður brotin. Men vit halda tað verða okkara skyldu at siga frá, tá limir okkara ikki fáa arbeið, uttan at gerast brotsmenn av tilvild.

Tað er sjón fyri søgn, at Fiskiveiðieftirlitið og ákæruvaldið hava verið dekan ov grov, tá sektaruppskot eru lögð fyri skipini. Tíbetur hava skiparar og reiðarar kempað ímóti, og

fingið rættin at linka munandi um revsingina.

Ein líknandi støða kemur ofta fyri í upsafiskarínum, tá nógvur smáfiskur kemur í eitt einstakt hál. Tá ber til at boða myndugleikunum frá hesum, so hetta ávísar øki kann steingjast eitt ávíst tíðarskeið. Soleiðis kunnu skip og manning sleppa undan revsing, og tann veiddi fiskurin kemur til haldar

Tað er umráðandi, at vit longu nú fara at royna at finna eina betri skipan til makrelfiskiskapin næsta ár. Fleiri móguleikar kunnu hugsast, eitt nú eina fráboðanarskyldu fyri hjáveiðu, at hjáveiðan verður roknað yvir alla vertíðina, ella, at skip kunnu keypa sær eina eyka hjáveiðukvotu.

Um vit skulu megna at fiska okkara part av makrelríkidøminum í okkara egna sjógvi, so ber ikki til at vit leggja órímiligar forðingar í vegin fyri okkara fiskimenn.

BROT ÚR DAGBÓK

22-06: Fíggjarmálaráðið

Semja verður gjørd fyri Tænastumenn hjá FVE, drúgva ósemjan er hervið endað. Limir okkara fáa eina umflokking svarandi til eina lønarhækking á uml. 6 % umframt aðrar ábøtur.

22-06: Skattur og DIS

FSN sendir inn viðmerkingar til lógaruppskot um skatt av pensjónum hjá DIS- arum.

26-06: Starvsmannafelagið

Fakfeløg verða kunnað um keypið av Føroya Lívstrygging.

05-07: Maskinmeistarafelagið

Manningarfeløgini hitta Kára á Rógvu formann í Fasta Gerðarrættinum.

09-07 Fiskimálaráðið

Fundur í Fiskivinnuráðnum um býti av kvotuni í Eysturgrønlandi, og frítøku av uppboðsølu kravi á óvirkaðari hýsu til útflutnings.

07-08: Vinnunevndin

FSN er boðið at siga okkara hugsan um lógaruppskot um fiskidagar.

21-08: Fiskimálaráðið

Fiskivinnuráðið viðgerð uppskot um broytingar í reglum um avhandan/sølu av fiskidøgum og veiðiloyvi.

23-08: FSN

Nevndarfundur, FSN fer nú uppí Fasta Gerðarrættin.

24-08: Fiskimálaráðið

Framhald av fundi, sum var fyrr í vikuni.

30-08: Tinganes

Sjóvinnuráðið viðgerð kæru um manningarásetan av maskinmanning á trimum sleipibátum í FAS.

05 & 06-09: Keypmannahavn

Navigatørkongressin hevur fund og trygdarseminar saman við sjóferðslumyndugleikum.

10-09: Fiskimannafelagið

Manningarfeløgini tingast um, hvat skal gerast við tey skip, sum ikki respektera kollektiva sáttmálan. Eisini varð umrøtt, hvussu vit fáa støðga reiðarum, sum seta undirløntar útlendingar umborð á føroysk fiskiskip.

17-09: Hafnia

Lívstrygging kannar fakfeløgini um roknskapin og gongdina á marknaðarrentuni. Tað hevur gingist væl við íløgnum, marknaðarrentan er uml. 7 % p.a. fyri fyrra hálvár 2012. Inngjøldini til eftirlønir er ikki

Eyðstein Djurhuus, formaður felagsins

minkað orsaka av skattabroytingini í januar 2012

21 & 22-09: Hoyvík

Manningarfeløgini luttaka á Fólkafundinum. Vit høvdu fleiri fyrilestrar á skránni, gott og gevandi orðaskifti var eftir fyrilestrarnar.

28-09: FSN

Sáttmálasamráðing fyri havna-meistarar.

02-10: Fiskimálaráðið

Fiskivinnuráðið verður kunnað um ætlaðar broytingar í lógini um vinnuligan fiskiskap.

Gadus í tungun sjógvi.

FØÐINGARDAGAR

Skipara- og Navigatørfelagið og Maskinmeistarafelagið

SKIPARA- OG NAVIGATØRFELAGIÐ: FØÐINGARDAGAR

Joen J. Johannesen	14-10-32	80 ár
Steinálvur Andreassen	02-11-32	80 ár
Grímur Lassen	12-10-42	70 ár
Johan í Giljum	16-10-42	70 ár
Jóhan Karl Djurhuus	21-10-42	70 ár
Niels Olsen	23-10-42	70 ár
Marius Thomasen	24-11-42	70 ár
Bjarni Dam	06-10-52	60 ár
Ólavur Hovsgarð	28-10-52	60 ár
Dánjal J. Lydersen	03-12-52	60 ár
Poul Eli Hansen	15-12-52	60 ár
Jan Hovgaard	14-10-62	50 ár
Poul Erik Elnar Jacobsen	20-10-62	50 ár
Pauli Jóhan Joensen	02-11-62	50 ár
Fróði Nolsøe	10-11-62	50 ár
Ove Frederiksen	11/10/1962	50 ár
Karl Jákup Hansen	21-11-62	50 ár
Kim Jan Hansen	04-12-62	50 ár
Búgvi D. Heinesen	15-10-1972	40 ár
Jákup Dahl Olesen	10-11-72	40 ár
Ernst Jón Mortensen	21-11-72	40 ár
Bogi Olsen	29-11-72	40 ár
Rógvi Joensen	13-12-72	40 ár

MASKINMEISTARAFELAGIÐ: FØÐINGARDAGAR

Dánjal Jacob Müller	10/5/1942	70 ár
Jákup Olsen	10/20/1942	70 ár
Árni Mortensen	11/22/1942	70 ár
Verning Thomsen	12/25/1942	70 ár
Jóan Petur Niclasen	10/4/1952	60 ár
Bent Marius Berg	10/7/1952	60 ár
Jóni Lamhauge	10/31/1952	60 ár
Jóhan Petur Abrahamsen	11/5/1952	60 ár
Virgar Thomassen	11/15/1952	60 ár
Svenn Berg	11/19/1952	60 ár
Julian Oliver Nolsøe	12/1/1952	60 ár
Eyðálvur Holm	12/27/1952	60 ár
Kári Levi Sigurheim	11/19/1962	50 ár
Isak Ebbe Petersen	12/11/1962	50 ár
Jónar Aksel Randrup	10/2/1972	40 ár
Frank Erik Olsen	10/30/1972	40 ár
David Paul Poulsen	11/22/1972	40 ár
Símun Jóhannus Mikkelsen	12/26/1972	40 ár

Fá eitt ríkt lív

Lív hjálpir tær at fáa tað fíggjarliga í tryggja legu

Persónlig eftirløn

Lívið lagar seg ymiskt fyri okkum øll. Tí hava vit eisini tørv á ymiskum eftirlønnum. Sum Føroya størsta og royndasta eftirlønarfelag, veitir Lív tær eina persónliga eftirløn. Vit hjálpa tær at laga tína eftirløn til tað lív, tú vilt liva og til ta framtíð, tú hevur útlit til.

Kom inn á liv.fo og fá innlit í, hvør eftirløn hóskar best til tín.

Innlit í útlit

Arbeidsloysissskipanin hevur nú tjúgu ár á baki. Manningarfeløgini vórðu eins og hinir partarnir á arbeiðsmarknaðinum, sum vara av skipanini, boðin til hátíðarhald í Norðurlanda-húsinum. Út á seinrapartin, fríggjadagin 31. august, varð almenningurin boðin til tríggar hugvekjandi fyrilestrar.

Frá skomm til virkni

„Fólk grótu í telefonini og vóru bangin í 1992,“ sigur Tórgerð Nielsen, ið var fyrsti stjórin í Arbeidsloysissskipanini í tjúgu ára ritinum ‘Frá útgjaldsskipan til kraftdepil’, sum varð lagt fram á hátíðarhaldinum. Tjúgu ár seinni ber til at avgreiða flest øll viðurskifti um teldu, heima úr stovuni. Arbeidsloysissskipanin er vorðin ein vælsmurdur tænastuveitari, ið hevur sett sær fyri at gerast størsta starvsfólkadeildin í landinum.

Birgir Kruse

„Fólk vóru púra óvitandi um, hvussu ALS skipanin virkaði,“ sigur Elsa Thomsen, ið var eitt av 4 starvsfólkunum, tá Arbeidsloysissskipanin lat upp í 1992, tá 5.000 gjørdust arbeiðsleys og 6.000 fluttu av landinum.

FASTLÆST KREPPA

Tey flestu vóru bangin fyri framtíðini, minnst Elsa og blaðar í gomlum bløðum. „Minnist serliga eina konu, sum hvønn dag kom grátandi inn til okkara, og vit máttu

royna okkum sum sálarfrøðingar, tí arbeiðsfólk so bráðliga vóru rend í eina fastlæsta kreppu.“

Hølini, sum vóru í erva, har Starvsmannafelagið er í dag, vóru einki at reypa av. „Bara eitt lítið høli til viðskiftafólkini, og matstovuna deildu vit við LM-verkstaðin, sum var niðriundir.“ Onkuntíð máttu starvsfólkini leiða viðskiftafólk út gjøgnum bakdyrnar, tí tey høvdu tað so trupult at fóta sær í nýggju støðuni sum arbeiðsleys. „Onkur helt, at nú fór at verða betur, men illa gekst at skilja, at tey fingtu so lítið útgoldið, hóast lógin var liðilig.

So tað hendi, at óð fólk ringdu heim og vóru frá sær sjálvum og hóttu við einum og øðrum. Tá fekk eg loyniligt nummar.”

STUÐUL Í TINGANESI

Fyrstu fyra starvsfólkini í Arbeidsloysissskipanini funnu dyggan stuðul úti í Tinganesi. „Jóannes Eidesgaard, sum var landstýrismaður, og Jákup Nielsen, sum var fulltrúi, áttu lívið í okkum. Teir vitjaðu og ringdu dagliga at tryggja at skipanin virkaði, men eisini at vit høvdu tað gott,“ sigur Elsa Thomsen.

„Tá var alt um at gera, at fólk fingtu

Tórgerð Nielsen fyrsti stjórin og núverandi stjórin Ernst Jacobsen.

teir pengar, tey høvdu rætt til. Meira náddu vit ikki. Men rættuliga skjótt kundu vit ávísar arbeiði til hópin av fólki í fiski í Noregi og Íslandi, og so senda sveisarar á donsk skeið, so teir finga góðkenning. Hetta skapti gróðrarbotn fyri teim tilboðum, sum í dag standa arbeiðsleysum í boði, og kann sigast at vera fyrsti sproti í tankanum um Føroya størstu HR-fyrirtøku, núverandi Arbeiðsloysisskipanina.“

Meðan Elsa er farin í annað starv, er Tummas Óli Mortensen eftir nítjan ár enn í starvi í Arbeiðsloysisskipanini, har hann fæst við eftirlit á figgjar- og fyrisitingardeildini.

„Tey fyrstu nógvu árinu snúði alt seg um at gera klárt til næsta útgjald. Ikki varð roknað við, at arbeiðsleysa fjøldin skuldi gerast so stór og tí megnaði telduskipanin ikki at arbeiða nóg skjótt. Framkomna teldutøknin hevur sín stóra lut

í, at vit í dag eru komin so langt við mennandi tilboðum til tann arbeiðsleysa. Størsta kollveltingin í mínari tíð er internetið og teldupostur, sum hava gjørt samskipti so nógv betur, so tað er eitt spæl at avgreiða bæði løtt og trupul mál á Arbeiðsloysisskipanini,“ sigur Tummas Óli og vísur til starvsvenjingarskipanir, samstarvið við arbeiðsgevarar og arbeiðsávísingartiltakið STARV.FO

JAVNVÁG

Kartni Ravnsfjall hevur í tólv ár umboðað almennar arbeiðstakarar í stýrinum fyri Arbeiðsloysisskipanina.

Spurdur um eitt einstakt orð, ella hugtak, kann setast á arbeiðið í stýrinum, sæð úr hansara sjónarhorni øll hesi ár, kemur hann skjótt fram til orðið javnvág.

„Í fyrsta lagi snýr tað seg um

at finna javnvág millum tað, sum verður goldið inn, og tað sum verður goldið út úr skipanini, so hon í góðum tíðum kann spara upp, fyri at kunna standa ímóti í ringum tíðum. Hetta hava vit eisini megnað, har vit – júst sum ætlað – hava brúkt stórar upphæddir av uppsparðu ognunum til at gjalda út til tey arbeiðsleysu, nú kreppan rakti.“

Í øðrum lagi sær Kartni fyri sær tørvin á at fáa javnvág millum ymsu áhugamálini hjá teimum, ið sita í stýrinum og, sum umboða arbeiðsmarknaðin. „At skapa semjur bæði millum arbeiðsgevarar og arbeiðstakarar, men eisini millum teir triggjar bólkarnar, ið umboða arbeiðstakararnar, tí heldur ikki har, eru áhugamálini altíð tey somu.“

Í triðja lagi snýr javnvágshugsanin seg um, hvat hin arbeiðsleysi skal fáa goldið út í stuðli. „Øll eru

Kartni Ravnsfjall.

Tummas Óli Mortensen.

Hogni í Stóristovu.

samd um, at tann arbeiðsleysi skal fáa goldið eina rímliga upphædd, sum er til at liva av. Men samstundis er neyðugt, at upphæddin er á einum støði, sum ger, at tann arbeiðsleysi altíð heldur velur at arbeiða, enn at dúva uppá stuðulin frá Arbeiðsloysisskipanini“, sigur Kartni, sum heldur at serliga tvey tey seinastu árinu hevur skipanin í nógv størri mun lagt seg eftir at aktivera, menna og geva fólki førleikar at mæta teim avbjóðingum, sum arbeiðsmarknaðurin setur tí arbeiðsleysa.

STØRSTU VARÐAR, VIT EIGA

Nýggi landspolitikkarin Jóannes Eidesgaard gjørdist landstýrismaðurur í januar 1991 og setti ein bólk at gera uppskot til arbeiðsloysisskipan. Ávegis til arbeiðis, mætir hann einum eldri manni, sum heilsar honum við hesum orðum: „Fært tú hesa skipanina at virka, so verður tað eitt eins stórt politiskt frambrot, sum tá Dammurin á sinni kom við fólkapensjónini.“

Litillátin vil Jóannes, ið var lögmaður 2004-2008, ikki gera tilíkar samanberingar, men sigur tó sannførdur, at „eitt er vist, og tað er at Arbeiðsloysisskipanin hevur tikið

Páll Hansen og Jan Højgaard.

stóran brodd av fráflytingini. Var hon ikki komin í tí løtu, hon kom, so høvdu avleiðingarnar av kreppuni í 90´unum verið munandi størri.”

Jóannes minnst, at arbeiðsloysisskipanin var mangan frammi í politiskum kjaki í farnu øld, men einki spurdist burturúr. „Kanska fyrst og fremst, tí at ávísir flokkar og politikarar hildu, at ein slík skipan skuldi gerast eina koddí fyri tey, sum ikki tímdu til arbeiðis. Eisini minnst eg politikara, sum beint áðrenn skrædlið í 1992, segði,

at arbeiðsloysið fór ikki at raka okkum,“ sigur Jóannes í samrøðu.

Tá samgonga varð skipað við Fólkaplokkun í januar 1991, setti Javnaðarflokkurin krav um, at ein arbeiðsloysisskipan skuldi setast á stovn. „Eg setti arbeiðsbólkin, og mín góði vinur Petur Alberg var formaður, Jákup Nielsen var skrivari, og so vóru partarnir á arbeiðsmarknaðinum við.”

Skipanin fekk sítt fyri, tá hon so endaliga kom. Arbeiðsloysið var eftir ongari løtu runnið upp í

25% og pengarnir rukku ikki. „Vit gjørdur eina kreppuloysn fyri og aðra eftir, fyri at hon ikki skuldi detta niðurfyri. Tað eydnaðist, og Arbeiðsloysisskipanin er tíbatur ein sterk skipan í dag. Samanborið við aðrar skipanir rundan um okkum, so er hon munandi betur fyri tey arbeiðsleysu. Og hon hevur tikið broddin av fráflytingini,“ staðfestir Jóannes Eidesgaard í dag.

„Arbeiðsmarknaðarpolitiskt er hon saman við Samhaldsfasta størstu varðar, vit eiga,“ sigur ein nøgdur fyrrverandi landsstýrismaður í arbeiðsmarknaðarmálum av Tvøroyri í dag. „Uttan at taka nakað frá nøkrum øðrum, so gevur tað mær í dag ein kenslu av, at ein sum politikari var við til at gera ein rættiliga góðan mun.“

FREMSTA STARVSFÓLKADEILD

Ernst Jacobsen er framfýsni og virkni stjórin, sum í dag stýrir Arbeiðsloysisskipanini saman við 23 ídnum starvsfólklum. Ernst samantvinnar samfelagsliga og menniskjansliga týðningin í dagliga arbeiðinum.

„Arbeiðsloysisskipanin hevur í kreppuni, sum rakti Føroyar við

húsagangi av Eik-banka og Faroe Seafood í 2010 virkað ímóti einari fólkaflyting. Heldur enn at flyta, eru fólk í landinum, sum eru klár at taka arbeiði, tá uppgangstíðir koma aftur. Fólkafráflytingin fyrst í 90-unum, tá meira enn 6.000 fólk fluttu av landinum, má ongantíð henda aftur,“ sigur Ernst sannførdur á málinum og vísir á, at skipanin hevur eisini stóran týðning fyri fólkinum, sum eru arbeiðsleys.

„Hesi fólk síggja vit sum eitt til-

feingi. Hesi fólk skulu fáa møguleikan at vaksa og førleikamenna seg meðan tey eru í Arbeiðsloysisskipanini, soleiðis at tey antin koma í arbeiði, ella fara í útbúgving. Vit hava skift kós frá at vera ein passiv útgjaldsskipan til at vera ein virkin kraftdepil. Nýggja mál okkara er at gerast Føroya størsta starvsfólka-deild,“ sigur Ernst Jacobsen, stjóri í Arbeiðsloysisskipanini at enda í tjúgu ára samrøðuni við Mið & Magn.

Frá vinstri: Tróndur Djurhuus, orðstýrari, Heri á Rógvu, Marita Rasmussen, Johan Dahl, Annika Sølvará, Ingeborg Winther og Ernst Jacobsen.

Fyri og eftir Vesturhavið Blíða

Vesturhavið Blíða var fyrsta stál-línuskipið, sum kom í føroyska flotan. Skipið kom til Føroya stutt fyri jól í 1956. Hetta var byrjanin til eitt nýtt tíðarskeið í føroyskari fiskivinnusøgu. Føroyingar høvdu ongur royndir við slíkum skipum frammanundan.

Teir sum lótu skipið byggja hava tí haft dirvi, sum skal til, tá nýggjar leiðir skulu roynast. Tað var P/F D. P. Højgaard Eftf. á Toftum, sum lat Vesturhavið Blíða byggja á norskari skipasmiðju.

STØÐAN HJÁ FØROYSKA FISKIFLOTANUM

Áðrenn vit greiða nærri frá Vesturhavinum Blíða er hóskandi at siga nøkur orð um støðuna hjá føroyska fiskiflotanum um tað mundið, tá toftamenn gjørdur byggisáttmála við norska skipasmiðju.

Tá talan er um fimmtiárini, var føroyski fiskiflotin í sera vánaligum standi.

Aftaná kríggið høvdu føroyingar fingið ein hóp av gomlum kolfýrdum trolarum. Hesir høvdu skapað framburð fyrstu tíðina, men tá vit koma inn í fimmtiárini komu teir flest allir í fíggarligar trupulleikar; teir flestu fóru á húsagang og vórðu seldir sum gamalt jarn.

FØROYSKIR FISKIMENN RÝMDU TIL ÍSLANDS

Meginparturin av flotanum – um hetta mundi – vóru gamlar sluppir, sum ikki megnaðu at geva fiskimonnum eina brúkiliga úrtøku.

Hetta var helst orsøkin til, at fiskimenn fóru í álvarsom verkföll í 1953 og 1954.

Av somu orsök fór stórir partur av føroyskum fiskimonnum við íslenskum fiskiskipum. Íslendingar høvdu nýggjari skip, og høvdu tørva á góðum fiskimonnum.

Tískil vóru upp til 1.400 føroyskir fiskimenn árliga í Íslandi í 50-árunum.

NÝGGJ SKIP MÁTTU KOMA Í FLOTAN

Um hetta mundi var tí eitt ynski frá fleiri síðum um at fáa endurnýggjað føroyska fiskiskipaflotan.

Ein avleiðing av hesum var, at grunnurin, sum í dag ber navnið „Realurin“ var settur á stovn. Endamálið við Realinum var at veita fígging til skipakeyp og nýbygningar.

Hetta vísti seg at geva góð úrslit. Tað fyrsta, sum hendi var, at føroyingar keyptu fleiri brúktar, men hampiliga góðar trolarar uttanlands. Teir royndust – í flestu førum – væl.

Men sluppirnar vóru kortini enn nógv tann størsti skipabólkurin.

STÁLLÍNUSKIP KUNNU IKKI SAMANBERAST VIÐ SLUPPIRNAR

Hjá teimum fiskimonnum, sum høvdu verið við slupp mundi Vesturhavið Blíða vera at samanbera við luksus. Umborð á sluppunum kundu búgva 12 mans í lugarinum, og har hevði manningin øll síni klæði og annað, sum neyðugt var at

hava við á drúgvu ferðini. Í lugarinum var eisini matgjørt og etið. Matgerðin fór fram á kolkomfýri.

Og sanitera útgerðin var ongin; stutt kunnu vit siga, at wc var ein pøs ella aftast á hekkuni.

Umborð á stállínuskipinum vóru kømur, og vanliga kundu vera 4 til 6 mans í hvørjum kamari.

Teir 18 dekkararnir búðu har frammi í 4 kømurum. Teir høvdu eisini eitt felags wc og baðirúm. Yvirmenninir búðu har afturi undir nakað betri umstøðum. Har vóru 7 mans til eitt wc. Etið var í eini nossligari messu har afturi, og matgjørt varð í eini serligari gallu við allari nútímans útgerð.

Av aðrari nýmótans útgerð í nýggju stállínuskipinum var t.d. sjálvstýrari. Tað gamla var, at menn skiftust um at ganga róðurtørn ein-tíma í senn.

Radarin var eisini eitt nýtt tól, ið kom fram um hetta mundi.

PRÍSUR

Vesturhavið Blíða kostaði p/f D. P. Højgaards eftf. umleið eina 1 mió. DK kr. at byggja.

Til samanberingar kundu vit nevnt, at ein góð slupp kundi fást fyri einar 60.000,- kr.

So prísmunurin var stórir, men sluppirnar megnaðu ongantíð at fiska somu mongd sum eitt línuskip.

Tað var sjálvsagt ein dreymur hjá einum og hvørjum fiskimanni, ikki minst teimum ungu at sleppa við einum línubáti. Men hetta var ikki hvørjum manni beskorið. Tí ein

Vesturhavið Blíða kom á Skálafjørðin stutt fyri jól í 1956 og fór til fiskiskap longu í januar 1957.

– ella bert fáir – av hesum bátum gjørdur lítlan mun, tørvurin var ovurstórur. Og í fyrsta umfari vóru tað kanska bert teir útvaldu, sum kundu fáa ein slíkan kjans.

BARNASJÚKUR

Víst vóru línubátarnir stórt framstig, men Vesturhavið Blíða var jú tann fyrsti í føroyska flotanum, og tí vóru sjálvandi vansar, sum bøtt var um seinni.

Sum dømi kunnu vit nevna, at skipið hevði bara frostgøymslu til 12 tons av agni, so teir máttu hava ein heilan kubba í lastini til agn.

Her eigur at vera nevnt, at Vesturhavið Blíða var í mangar mátar eitt pionerskip. T.d. valdu teir at royna skipið til fiskiskap á Flemmish Cap, har høvdu føroyingar so at siga ongar royndir. Tað var ein langur og drúgvur teinur at sigla, motorurin var einans 330 hestar.

Hetta var ein so mikið drúgvur túrur, at tá ið teir vóru komnir á fiskileið var agnið í lastini longu farið at blotna.

Tí stóðu teir og engdu upptinaðan høggsulokk í einar 10-14 dagar. Tá vóru hendurnar ógvuliga illa farnar.

Og vatngøymslan var so mikið lítil, at teir ikki fingur vatn at vaska sær í.

SEINNI VÓRU ÁBØTUR GJØRDAR

Seinni fingur teir vatngerara, so man fekk vaska sær. Somuleiðis hjálpti tað ómetaliga nógv uppá hendurnar, tá byrjað varð at egna í gummihandskum. Við flest øllum skipum brúktu teir tað, at tað varð gingið vakt og menn skiftu, arbeiddu t.d. eina vakt á dekkinum og eina í skúrinum.

Fyrstu tíðina við Vesturhavinum Blíða vóru tveir, sum skiftust um at standa við rulluna og draga frá, ein avhøvdaði, fyra flaktu, ein ella tveir í lastini o.s.fv.

D.P. HØJGAARDS EFTF. OG JÁKUP ANDREAS VANG

Jákup Andrias Vang var ein av bestu skiparum í Føroyum um hetta mundi. Og fyri at fáa eitt so gott úrslit sum gjørligt var heitt á um at koma við til Noregs at kanna t.d. hvussu skipið skuldi síggja út, og á hvørjari skipasmiðju teir skuldu lata skipið byggja.

Og í 1956 hevði reiðaríið tikið endaliga støðu til at lata Vesturhavið

Blíða byggja á Hatlø Skipasmiðju í Ulsteinsvik í Noregi.

Skipið kom á Skálafjørðin stutt fyri jól í 1956 og fór til fiskiskap longu í januar 1957.

Fyrsta árið hjá skipinum royndist hampiliga, hóast ymiskir byrjarartrupulleikar vóru at dragast við. Men tey fylgjandi árin gekst avbera væl.

Og lat okkum nevna, at árin 1958, 1959 og 1960 fekk Jákup Andreas, frá Føroya Landsstýri, heiðursmerkið „Fyri hús og heim“ fyri stóra og væl hagreidda veiðu.

STIG TIL AT BYGGJA LÍNUSKIP

Tá tað frættist, hvussu væl tað gekk við hesum nýggja móguleika var tað skjótt, at fleiri føroyskir reiðarar fóru at kanna hvørjir móguleikar vóru í Norra, tá talan var um prís og byggisáttmálar. Og tað gekk ikki long tí til, at fleiri byggisáttmálar vóru gjørdir við norskar skipasmiðjur um bygging av stállínuskipum til føroyingar.

Keldur: Samrøður við heimildafólk og FF blaði.

Kunning viðvíkjandi gildistíð hjá føroyskum altjóða um sjóvinnubrøvum

Sjóvinnustýrið boðar frá, at føroysk altjóða sjóvinnubrøv, útgivin eftir 31. desember í 2011, hava einans gildi til 31. desember í 2016. Hettar merkir, at gildistíðin fyri vinnubrøv, sum nú verða útskrivað, er minni enn vanligu fimm árin.

Orsøkin til, at vinnubrøvini einans eru galdandi fram til 31. desember í 2016, er, at nýggi STCW 2010 Manilla-sáttmálin fekk gildi 31.

desember í 2011. Hesin sáttmáli kemur í staðin fyri gamla STWC sáttmálan frá 1978, ið er altjóða grundarlagið fyri, at lond kunnu útgeva altjóða gild sjóvinnubrøv.

Føroysk altjóða sjóvinnubrøv, útgivin eftir 31-12-2011 hava einans

gildi til 31-12-2016, hettar merkir at gildistíðin fyri vinnubrøv, ið nú blíva útgivin, er minni enn vanligu 5 árin.

Sjóvinnustýrið skilur, at hetta hevur veri atvold til spurningar og ørkymlan millum fólk í vinnuni. Fyri at bøta um hetta, vil Sjóvinnustýrið við hesum koma við niðanfyristandandi kunning.

Orsøkin til at vinnubrøvini einans eru galdandi til 31-12-2016 er, at nýggi STCW 2010 Manilla sáttmálin fekk gildi 31-12-2011. Hesin sáttmálin kemur í staðin fyri gamla STWC sáttmálan frá 1978, ið sum kunnugt er altjóða grundarlagið fyri at lond kunnu útgeva altjóða gild sjóvinnubrøv.

Í tíðskeiðnum frá 31-12-2011 til 31-12-2016 verður gamli STCW sáttmálin so líðandi settur úr gildi, til frama fyri nýggja STCW sáttmálan. Í hesi skiftistíðini skulu ymisku flaggstátirnir sostatt tillaga lóggávu og útbúgvingarskipan sína til STWC 2010 krøvini.

Í hesum sambandi áliggur tað viðkomandi myndugleikum, í okkara føri, Mentamálaráðnum og Vinnu- málaráðnum/Sjóvinnustýrinum, at greina munin millum verandi førleikar/ útbúgvingar, samanborið við krøvini sum verða galdandi eftir 01-01-2017.

Hetta arbeiði er ígongd, ætlandi er komi á mál í fyrru helvt av 2013,

soleiðis at tað tá er greitt hvat skal til, fyri at kunna útgeva vinnubrøv samsvarandi nýggju krøvunum.

Nevnast kann, at hinir norðurlendsku sjóferðslu myndugleikarnir eru í holt við somu tilgongd, eitt nú útgeva donsku myndugleikarnir somuleiðis sjóvinnubrøv við gildi til 31-12-2016.

Skifti frá STCW 1978 til STCW 2010 merkir ikki, at vinnuførleiki sum sjóvinnubrævið gevur rætt til verður mistur, tó skal roknast við at ymisk ískoyttis skeið blíva kravd, um eingin avmarking skal ásetast. Hendan støðan er tó ikki øðrvísi enn, t.d. tá skeið í ARPA- radar bleiv kravt fyri búgvayvirmenn.

Um hugt verður eftir støðuni á føroysku maritimu útbúgvingunum, og orkuna sum Mentamálaráðið og restin av útbúgvingarskipanin leggur í hesa tilgongdina, so er eingin orsök at ivast í, at komi verður á mál til ásettu tíðarfreistina.

Hava tygum ivamál hesum viðvíkjandi, so eru tygum vælkomín at seta tygum í samband við Sjóvinnustýrið á FMA@FMA.FO ella á telefon 355600

Vegna Sjóvinnustýrið
Manningardeildin

Fólkafundur í Hoyvíkshøllini og Hoyvíkar skúla

Fríggjadagin 21. og leygardagin 22. september varð skipað fyri Fólkafundi í Hoyvíkar skúla og í Hoyvíkshøllini.

Manningarfeløgini: Fiskimannafelagið, Skipara- og Navigatørfelagið og Maskinmeistarafelagið luttóku við einum felags átaki

Við at luttaka á Fólkafundinum høvdu Manningarfeløgini høvi til m.a. at varpa ljós á týdningin, sum feløgini hava í føroyska samfelagnum, og vit høvdu høvi til at hitta tey, ið vit samstarva við.

Á fólkafundinum var eisini møguligt at hitta tey, sum taka týðandi avgerðir í føroyska samfelagnum.

Nógv feløg og stovnar luttóku við framsýningum, fyrilestrum og virkseimi av nógvum ymiskum slag.

Manningarfeløgini skipaðu m.a. fyri fleiri fyrilestrum, sum vóru hildnir í eini skúlastovu, sum var fyrireika til endamálið.

HJARTAMÁL OKKARA

Manningarfeløgini varpaðu ljós á m.a. hesar spurningar:

- Er fiskivinnan okkara fortíð ella framtíð
  - Fiskiflotin sum nýmótans arbeiðspláss.

- Eru kollektivir sáttmálar í vanda?

- **Sjóvinna. Vøxtur í FAS**
  - 1000 feringar við útlenskum skipum!
  - FMU. Manningarfeløgini á altjóða pallin.
- **Útbúgvingar**
  - Skulu fiskimenn hava útbúgving?
  - Uppstigan av skipsførara- og maskinmeistaraútbúgvingunum?

FYRILESTRAR, SPURNINGAR OG ORÐASKIFTI

Á skránni hjá Manningarfeløgum-

um vóru m.a. fyrilestrar, sum lögdu upp til orðaskifti um ávís evni:

Á SKRÁNNI FRÍGGJADAGUR 21. SEPTEMBER:

Vilhjálmur Gregoriussen, fyrilestur og orðaskifti:

Kl. 17.15 - 18.15. Evni: Framtíðar útbúgvingar á Vinnuháskúlanum.

Torbjørn Jacobsen, fyrilestur og orðaskifti:

Kl. 18.30 - 19.30. Evni: Týdningur av fiskivinnuni í framtíðini.

Tommy Petersen, fyrilestur og orðaskifti:

Kl. 20.00 - 21.00. Evni: FAS skipanin.

Á SKRÁNNI LEYGARDAGIN 22. SEPTEMBER:

Hendrik Old, fyrilestur og orðaskifti:

Kl. 15.00 - 16.00. Evni: Skulu fiskimenn hava eina útbúgving?

Eyðstein Djurhuus, fyrilestur og orðaskifti:

Kl. 16.30 - 17.30. Evni: Sáttmálaviðurskifti.

Jákup Símun Simonsen, fyrilestur og orðaskifti:

Kl 18.30 - 19.30. Evni: Hvørjar eru ætlanirnar hjá Tórshavnar Havn í framtíðini, verður pláss fyri fiskiúdnaði í Havn. Sleppur sjóvinnan eisini framat ?

Jan Højgaard

Eyðstein Djurhuus

Eyðstein Djurhuus:

Í fyrilestri sínum greiddi Eyðstein Djurhuus, formaður í Skipara- og Navigatørfelag, frá bygnaðinum í fiskiskipa-sáttmálanum, hann nevndi at tað var ikki til fyrimuns fyri manningarfeløgini at Reiðarafelagi er óvirkið. Millum annað ber ikki til at føra mál um sáttmálatulking tá ein ongan mótpart hevur.

Eisini varð greitt frá um, muninum millum hvussu mál um sáttmálabrot og sáttmálaósemju verða viðgjørd. Brot verða lögð fyri rættin, meðan ósemja um, hvussu sáttmálin skal skiljast verður lögð fyri ein gerðarrætt.

Rættindi hjá løntakarum stava altíð frá lógaráseting, sáttmála, avtalu ella siðvenju. Stutt frágreiðing varð givin um hesi arbeiðsmarknaðarhugtøk, og hvussu tey kunnu broytast.

At enda greiddi formaðurin frá einum samskipaðum átakið sum Manningarfeløgini eru farin undir. Átakið hevur til endamáls at støðga sosialari dumping í føroyska fiskiskipaflotanum. Manningar feløgini fara at tvinga øll føroysk reiðarí at halda kollektiva sáttmálan.

Manningarfeløgini uppliva eitt stórt trýst frá øllum teimum reiðarum, sum halda sínar skyldur. Hesir hava ilt við at góðtaka at summir kunnu sleppa munandi bíligari í hýru við at seta manning útlenska manning við nógv lægri hýru.

Sum nú er, so hava fleiri reiðarí sagt seg verða leys av øllum sáttmálum við Manningarfeløgini. Hendan støða ger at Manningarfeløgini hava ikki nakra friðarskyldu yvirfyri hesum skipum. Sostatt kunnu vit vænta bæði verkföll og blokadur, um hetta óskili ikki steðgar.

Eftir fyrilesturin var áhugavert orðaskifti um hetta álvarsmál. Um hetta ikki verður støðga, verður galin endi meinti fleiri áhoyrarar.

Í fyrilestri sínum segði Torbjørn Jacobsen m.a.

FISKIVINNAN

Ongi ráð eru so góð, at lurta verður eftir teimum. Einasti parturin av flotanum sum er fíggarliga burðardyggur fiskar uttanfyri føroyska fiskimarkið og samsvarandi strandalandaavtalu (makrelurin undantikin í lötuni) eftir lívfrøðiligum tilráðingum. Tað er bara undir Føroyum at lívfrøðin er virðisleys, hóast ávarignarnar ikki hava trotið og ikki trúta, nú hævðustovnarnir eru komnir so langt niður, at teir næstan ikki eru lívförir. Teir eru um at missa uppdriftina, sína egnu, og ringast hugsandi alternativ, eitt áralangt moratorium, kann gerast ein veruleiki, um vit ikki taka betri partar fyri okkum.

BÚSKAPARLIGA GRUNÐARLAGI

Fiskivinnan verður búskaparliga grundarlagi undir føroyska samfelagnum so langt fram sum tað ber til at síggja. Nakrir oljudropar í nøkur ár, sum verða parkeraðir í einum externum kassa, broyta ikki tann veruleika, at tilfeingið, sum áhaldandandi endurnýggjar seg sjálvt, verður grundarlagið undir føroyska samfelagnum.

Bjørn Kalso

FISKIMARKIÐ

35 ár eftir at fiskimarkið var sett á 200 fjórðingum hava vit enn ikki funnið balansan ímillum stál og stovnar. Vit klára ikki at stýra veiðitrýstinum, í hvussu er ikki tann politiska skipanin. Í jøvnum cyklusum veiða vit teir niður í nakka. Nú eru vit á botni aftur, og tað átti at havt eina rannsakana við sær, men so tykist ikki at vera.

FISKIFRØÐINGAR

Hvat er so til ráða at taka? Ja, tað er ein góður spurningur. Tað einasta vit higartil ikki hava roynt, tað er at seta veiðitrýstið eftir tilráðingunum frá fiskifrøðingunum. Tað eiga vit at royna, og tíðin er lagelig nú standurin er so ringur. Nú kenni eg av góðum grundum politisku skipanina, og veit, at hon ikki megnar at gera skilbótina á hesum móti. Tí má annar lútur til fyri at venda gongdini.

TOSI BARA FYRI MEG SJÁLVAN

Nú tosi eg bara fyri meg sjálvan, og mín hugsan um hesi viðurskipti er, at vit eiga at áseta veiðitrýstið neyvt

Torbjørn Jacobsen

eftir tilráðingini hjá ICES. Hetta veiðitrýst, fiskidagar ella kvotur, skal so umsetast í eini almennari Tilfeingisbúð, sum treytaleyst verður stjórna av einum fora, ið politikararnir ikki røkka til, annað enn at teir lóggeva sjálvan karmin fyri hesi fyrirøku. Bara soleiðis fært tú javnvágini ímillum stál og stovnar í rættlag aftur og stabiliseringin fer aftur at taka dik á seg og við árunum at leggja seg í tað meðalleguna, sum vit hava hagtøl fyri hesi seinastu meira enn hundrað árinum. Yvirskotskapasiteturin í stálinum verður í hesi kvørn rationaliseraður burtur umvegis konkurslóginu. Markaðurin má ráða, alternativ, tað er roynt fleiri ferðir og tað endar hvørja ferð í eini dundrandi fiasko.

Fá upp til 32% í avsláttari

Betri pensjón tryggjar tær eina munagóða samansparing, sum leggur lunnar undir eina framhaldandi vælferð, tá ið tú fert frá fyrri aldur.

- ↳ Vit samanseta pensjón og tryggingar eftir tínum tørvi
- ↳ Vit umsita tína pensjón við størsta vinningi fyrri eyga
- ↳ Umvegis Netpensjón hevur tú fult gjøgnumskygni

Savnar tú tryggingar og pensjón hjá okkum, kanst tú fáa upp til 32% í avsláttari.

